

**”Se menee niin laajalle se työ, mitä me tehään, et se on
niitten nuorten elämää...”**

**Tarkastelussa kunnallinen nuorisotyö
diskursiivisena käytäntönä**

Helsingin yliopisto
Kasvatustieteiden maisteriohjelma
Yleisen ja aikuiskasvatustieteen opin-
tosuunta
Pro gradu -tutkielma 30op
Kasvatustiede
Elokuu 2020
Jenni Passoja

Ohjaaja: Kristiina Brunila

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Kasvatustieteellinen tiedekunta, Kasvatustieteiden maisteriohjelma		
Tekijä - Författare - Author Jenni Passoja		
Työn nimi - Arbetets titel "Se menee niin laajalle se työ, mitä me tehdään, et se on niitten nuorten elämää..." Tarkastelussa kunnallinen nuorisotyö diskursiivisena käytäntönä		
Title "The work we do, it spreads really wide, as it is life of youth..." Observing Municipal Youth Work as a discursive practice		
Oppiaine - Läroämne – Subject Yleinen ja aikuiskasvatustiede		
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Pro gradu -tutkielma / Kristiina Brunila	Aika - Datum - Month and year 08/2020	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 51 s + 3 liites.
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaista toimijuutta kunnallinen nuorisotyö tarjoaa nuorisotyöntekijöilleen. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin myös sitä, miten nuoret asemoituvat nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä nuorisotyöstä. Tutkimuksen lähtökohtana on jälkistrukturalistinen feministinen tutkimus ja tarkastelen kunnallista nuorisotyötä diskursiivisena käytäntönä. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet terapeutin eetosin levinneen koskemaan nuorten tukijärjestelmiä ja poliittista ohjausta niin Suomessa kuin muissa länsimaissa. Terapeutista eetosta on tutkittu laajasti hallinnan näkökulmista, mutta vielä toistaiseksi vähemmälle huomiolle ovat jääneet tutkimukset siitä, miten ihmiset ottavat osaa sen käytäntöihin.</p> <p>Tutkimukseni aineistona oli viisi fokusryhmäkeskustelua ja kaksi työpajaa, jotka ovat toteutettu osana Helsingin kaupungin nuorisopalvelukokonaisuuden Nuorisotyön opetussuunnitelma – hanketta. Aineiston analyysimenetelmänä hyödynsin diskursiivista lukutapaa.</p> <p>Tutkimukseni tulokset valottavat sitä, miten terapeutin eetos sekä mahdollistaa että rajaa nuorisotyöntekijöiden toimijuutta. Nuorisotyöntekijöiden toimijuus asettuu ristiriitaiseen positioon, jossa samanaikaisesti mahdollistetaan nuorten omaehtoinen toiminta, mutta toisaalta pyritään ohjaamaan heitä kehittämään itseään ja erityisesti tunnetaitojaan. Tunnetaitojen kultivoinnilla nuoria opetetaan kohtaamaan nyky-yhteiskunnan vaatimukset, jotka edellyttävät ihmisiltä hyvää itsetuntoa, tunnetaitoja sekä ymmärrystä etsiä ratkaisuja itsestään. Nuoria asemoitiin nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä nuorisotyöstä erilaisiin haavoittuvuuden ja itsevastuullistettuihin positioihin, joissa nuoren tulee ottaa vastuu valinnoistaan sekä tunnustaa omat heikkoutensa.</p>		
Avainsanat - Nyckelord kunnallinen nuorisotyö, nuorisotyö, toimijuus, terapeutin eetos, diskursiivinen käytäntö		
Keywords municipal youth work, youth work, agency, therapeutic ethos, discursive practice		
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto – Helda / E-thesis (opinnäytteet)		
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information		

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Educational Sciences		
Tekijä - Författare - Author Jenni Passoja		
Työn nimi - Arbetets titel "Se menee niin laajalle se työ, mitä me tehdään, et se on niitten nuorten elämää..." Tarkastelussa kunnallinen nuorisotyö diskursiivisena käytäntönä		
Title "The work we do, it spreads really wide, as it is life of youth..." Observing Municipal Youth Work as a discursive practice		
Oppiaine - Läroämne - Subject General and Adult Education		
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Master's Thesis / Kristiina Brunila	Aika - Datum - Month and year 08/2020	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 51 pp. + 3 appendices
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>The aim of this study was to explore what kind of agency municipality youth work offers to the youth workers. The study also considers how young people are positioned in the views of youth workers on youth work. The starting point for this study is post-structuralist feminist research and I look at municipality youth work as a discursive practice. Previous research has shown that the therapeutic ethos has spread to support systems and political guidance for young people both in Finland and in other Western countries. Therapeutic ethos has been broadly studied from the perspectives of governmentality, but so far has less attention been paid to research on how people engage its practices.</p> <p>The data consist of five focus group discussions and two workshops, which have been carried out as part of the Youth Work Curriculum project of the City of Helsinki Youth Service. I analysed the data using discursive reading.</p> <p>The results of my research showed how the therapeutic ethos both makes youth workers agency possible and restricts it. The agency of youth workers takes on a contradictory position, at the same time it makes young people's voluntary action possible, but on the other hand, it aims to guide young people to develop themselves and their emotional skills. By cultivating emotional skills, young people have to operate to meet the current social demands that are demanding people to have good self-esteem, emotional skills and find solutions of themselves. In their views of youth work the youth workers positioned young people in various positions of vulnerability and self-responsibility, where young people have to take responsibility of their choices and confess their own weaknesses.</p>		
Avainsanat - Nyckelord kunnallinen nuorisotyö, nuorisotyö, toimijuus, terapeutinen eetos, diskursiivinen käytäntö		
Keywords municipal youth work, youth work, agency, therapeutic ethos, discursive practice		
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Helsinki University Library – Helda / E-thesis (theses)		
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information		

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	NUORISOTYÖ TERAPEUTTISESSA EETOKSESSA.....	3
2.1	Kunnallinen nuorisotyö	3
2.2	Nuorisotyön kasvatuksellinen luonne.....	5
2.3	Nuorisotyön ja terapeuttisen eetoksen suhde	8
3	NUORISOTYÖ DISKURSIIVISENA KÄYTÄNTÖNÄ JA TOIMIJUUDEN DISKURSIIVINEN RAKENTUMINEN	13
3.1	Tieto ja valta diskursiivisen käytännön perustana.....	13
3.2	Toimijuuden diskursiivinen rakentuminen	16
4	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	19
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	20
5.1	Helsingin kaupungin nuorisotyö tutkimuskohteena	20
5.2	Analyysiprosessi – miten luin aineistoani diskursiivisesti	24
6	NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN TOIMIJUUS KUNNALLISESSA NUORISOTYÖSSÄ.....	27
6.1	Nuorisotyöntekijöiden toimijuuden muodostuminen.....	27
6.2	Nuorisotyöntekijöiden ristiriitainen toimijuus	30
7	NUORET NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN SILMIN	34
7.1	Nimeäminen nuoreksi	34
7.2	Mahdollisuus olla minä	37
8	LOPUKSI	42
8.1	Tutkimusprosessista	42
8.2	Pohdinta.....	44
	LÄHTEET	47
	LIITTEET	52

1 Johdanto

Et meil ois, et me tunnistetaan ne eri piirteet. Et johonki sen pitää resonoida, et me tunnistetaan, et se nuoren tarve myös oppia tunnistaa niitä. Et me voidaan sanottaa niitä, et nuori saa sanoja niille eri tuntemuksilleen, et nuorella ois tarve itsetuntemuksen vahvistumiselle ja oman ahdistuksen sanottamiselle et mihin tää kaikki liittyy.

Nuoriso-ohjaaja (V15), työpaja 2

Elämässä pärjäämisen edellytykseksi voidaan sanoa asettuneen hyvä itsetunto ja tunnetaidot. Ne näyttäytyvät usein avaimina onneen, jolloin negatiiviset tunteet, heikko itsetunto ja masentuneisuus nähdään hyvän elämän saavuttamisen esteenä. Erityisesti niiden merkitykset korostuvat nuorten elämässä, joiden tulevaisuus näyttäytyy olevan riippuvainen niistä. Oikeanlaisia tunnetaitoja vaaditaan niin työelämässä kuin koulutuksessa. On myös todettu, että uupumuksen voi välttää näiden taitojen avulla. Toisaalta mediassa luodaan erilaisia sankaritarinoita esimerkiksi työuupumuksen kokeneista, jotka ovat opetelleet itsemyyötätuntoa ja sen avulla löytäneet uuden suunnan elämässään. Kuten yllä olevassa aineisto-otteessa nuoriso-ohjaaja huomauttaa, on näiden taitojen opettamisesta tullut osa myös nuorisotyön arkea.

Tunnetaidot ovat tulleet osaksi kasvatusta ja koulutusta, ja nuorten tukijärjestelmät ja poliittinen ohjaus kohdistuvat nykyisin yhä enemmän nuorten itsetuntoon, voimavaroihin ja tunnekasvatukseen. Nyky-yhteiskunnasta voidaankin puhua terapeutisena yhteiskuntana (esim. Madsen 2014), jossa yhteiskunnan ongelmista on tullut yksilön ongelmia (Ks. Esim. Furedi 2004, Brunila 2012b). Yksilöllistynyt yhteiskunta on kääntänyt katseensa kansalaisiinsa ja haluaa muokata heistä itsevastuullisia toimijoita. Tätä muutosta on kuvattu aiemmissa tutkimuksissa terapeutisena eetoksena, jonka lähtökohtana on itsenäisiä valintoja tekevä yksilö, jota houkutellaan muokkaamaan suhdetta itseensä ja ympäristöönsä (Brunila 2012b; Furedi 2004; Madsen 2014). Terapeuttisen eetoksen on sanottu vallanneen kaikki yhteiskunnan osa-alueet (Furedi 2004), jonka takia myös kunnallinen nuorisotyö ei ole voinut välttyä sen vaikutukselta.

Terapeuttista eetosta on tarkasteltu laajasti hallinnan näkökulmasta, mutta vähemmälle tarkastelulle toistaiseksi on jäänyt tutkimus siitä, millä tavoin ihmiset osallistuvat terapeuttiseen eetokseen ja sen käytäntöihin (Ks. Salmenniemi ym. 2020). Tässä tutkielmassani tavoitteenani on selvittää, millaista toimijuutta kunnallinen nuorisotyö tarjoaa

nuorisotyöntekijöille ja millä tavoin nuoret asemoituvat nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä nuorisotyöstä. Tarkastelen kunnallista nuorisotyötä diskursiivisena käytäntönä, jossa tietynlainen puhe, ajattelu ja toiminta ovat mahdollista (Foucault 2005). Oletan, että terapeutin eetos sekä mahdollistaa että rajoittaa kunnallista nuorisotyötä, kun sitä tarkastelee diskursiivisena käytäntönä. Tutkielmani kohteena on Helsingin kaupungin Nuorisopalveluiden toteuttama nuorisotyö, joten puhuessani nuorisotyöstä viitataan kunnalliseen nuorisotyöhön. Näin ollen tutkimuksessani nuorisotyö ei kuvaa esimerkiksi järjestöjen ja seurakuntien toteuttamaa nuorisotyötä.

Tutkielmani alkaa kunnallisen nuorisotyön määrittelyllä. Avaan luvussa 2 tarkemmin sitä, mitä tarkoitan kunnallisella nuorisotyöllä ja sen kasvatuksellisella roolilla yhteiskunnassa. Esittelen myös terapeutin eetoksen, josta käsin tarkastelen nuorisotyötä. Kolmannessa luvussa kuvaan nuorisotyötä diskursiivisena käytäntönä ja analyyttisena käsitteenäni toimivan toimijuuden. Neljännessä luvussa esittelen tutkimusongelmani. Viidennessä luvussa kuvaan tutkimuksen tekemisen prosessia, aineistoani ja diskursiivista lukutapaani. Analyysini ja tutkimustuloksieni esittelyn olen jakanut kahteen lukuun niin, että vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni luvussa 6 ja toiseen tutkimuskysymykseeni luvussa 7. Viimeisessä luvussa 8 pohdin syvemmin saamiani tuloksia ja mahdollisia jatkotutkimuskysymyksiä sekä tarkastelen tutkimusprosessiani kokonaisuutena ja siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

2 Nuorisotyö terapeutteisessa eetoksessa

Kunnallisen nuorisotyön yhteiskunnalliset tehtävät ovat mukailleet suomalaisen hyvinvointivaltion muutosta. Aluksi sen tehtävänä oli toimia ennaltaehkäisevänä, nuorisoa kehittävänä ja sivistävänä toimialana. (Nieminen 1995, 410.) Tehtävä ei ole juurikaan muuttunut, koska vuoden 2016 nuorisolaissa (2016/1285) yhtenä tavoitteena on edistää nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä taitoja ja mahdollisuuksia toimia yhteiskunnassa. Ymmärrän nuorisotyön kasvatuksena, jonka tavoitteet mukailevat yhteiskunnassa vallitsevaa arvomaailmaa (esim. Kiilakoski 2013; Nieminen 2007; Nivala 2007).

Aiemmat tutkimukset ovat tuoneet esille länsimaisissa yhteiskunnissa jo pitkään vahvistuneen terapeuttisen eetoksen, jonka useat sosiologit ovat väittäneet tulleen vallitsevaksi tavaksi ajatella ja ymmärtää elämäämme (esim. Nehring, Madsen, Cabanas, Mills & Kerrigan 2020). Tutkijat ovat myös esittäneet, että pohjoismainen hyvinvointivaltio olisi astunut uusliberalismin ohella terapeuttiseen eetokseen (esim. Brunila & Ylöstalo 2020) mukaan lukien koulutuksen ja työvoimapalvelut. Tämän takia kohdistan katseeni kunnalliseen nuorisotyöhön ja tarkastelen, onko terapeuttista eetosta havaittavissa siellä ja jos on, niin millä tavoin se esiintyy.

2.1 Kunnallinen nuorisotyö

Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan Suomen kunnissa perustus-, kunta-, ja nuorisolain ohjaamana (Kalliomaa & Ahonen-Walker 2019, 11) Kunnilla on velvollisuus nuorisolain (KPL 1, 2 §) mukaan järjestää nuorisotyötä, jolla edistetään muun muassa nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tuetaan nuorten kasvua ja kehitystä. Kunnallisen nuorisotyön ja -politiikan vastuulla on luoda lähtökohdat nuorisotyölle ja -toiminnalle, jotka toteutetaan nuorten palveluilla ja tiloilla sekä nuorten kansalaistoiminnan tukemisella. Kuntien tulee tarvittaessa toimia yhteistyössä muiden nuorten kanssa toimivien viranomaisten ja tahojen kanssa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020; Nuorisolaki KPL 3, 8 §.) Kuntalaki (KPL5, 26 §) edellyttää kuntia muodostamaan nuorisovaltuuston tai vastaavan nuorten vaikuttamisryhmän, jolla on mahdollisuus vaikuttaa kunnan toimintaan ja päätöksentekoon. Nuorisolaki (KPL 6 ,24 §) tarkentaa tätä pykälää vaatimalla kuntia järjestämään nuorille mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvien asioiden käsittelyyn tai heitä on toisin tavoin kuultava näissä asi-

oissa. Nuorisotyötä ja sen kehittämistä rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö valtionosuuksilla ja -avustuksilla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.) Kunnille ei ole asetettuja tiukkoja sääntöjä nuorisotyön järjestämiseen, minkä takia kunnallisen nuorisotyön palveluiden tarjonta vaihtelee kunnissa (Kalliomaa & Ahonen-Walker 2019, 11).

Kunnallisen nuorisotyön kohderyhmä vaihtelee kunnittain. Nuorisolaissa (KPL 1, 3 §) nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita kuntalaisia, mutta kunnallisen nuorisotyön pääasiallisen kohderyhmän muodostavat yleensä 13–17-vuotiaat nuoret. (Allianssi ry 2020a.) Palveluita on viime aikoina kohdennettu enemmän nuorille aikuisille, mikä on seurausta etsivän nuorisotyön, työpajatoiminnan ja Ohjaamo-toiminnan lisääntymisestä. (Kalliomaa & Ahonen-Walker 2019, 26–27; Allianssi ry. 2020a.) Tutkimuksessani puhuessani nuorista tarkoitan pääasiassa 10–18-vuotiaita, koska se on määritelty Helsingin kaupungin nuorisotyön pääasialliseksi kohderyhmäksi (Ks. Helsingin kaupunki 2020a).

Kunnissa tehtävä nuorisotyö nähdään usein nuorisotiloilla tehtävänä työnä. Lähes jokaisessa kunnassa on tarjolla nuorille avointa iltatoimintaa nuorisotiloilla. (Allianssi ry. 2020b.) Nuorisotyö on kuitenkin siirtynyt nuorisotiloista yhä enemmän niiden ulkopuolelle sinne, missä nuoret ovat. Toimintaympäristö on laajentunut esimerkiksi kouluihin, kirjastoihin, kauppoihin ja kauppakeskuksiin. Viime vuosina jalkautuvan ja etsivän nuorisotyön määrä on kasvanut, joka tarkoittaa nuorisotyön tekemistä enemmän julkisissa tiloissa, kadulla ja erilaisissa tapahtumissa. Nuorisotyötä tehdään myös verkossa ja digitaalisen nuorisotyön osuus on lisääntynyt huomattavasti. (Kalliomaa & Ahonen-Walker 2019, 21–22; Allianssi ry. 2020b.) Nuorisotyön tuottaminen nuorisotilojen ulkopuolella, kuten kaduilla ja verkossa, parantaa nuorisotyön saatavuutta nuorille, joilla muuten ei olisi mahdollisuutta osallistua toimintaan esimerkiksi pitkien välimatkojen takia tai eivät muuten löydä nuorisotyön pariin. (Allianssi ry. 2020b.) Toisin sanoen nuorisotyössä ei oleteta nuorten hakeutuvan palvelun piiriin, vaan ensisijaisesti nuori itse valitsee miten, milloin ja missä osallistuu nuorisotyön tarjoamaan toimintaan.

Nuorisoasioiden on todettu kunnissa siirtyneen laaja-alaisille päätöksentekaelimille, joissa yleisesti päätetään ja käsitellään kunnan sivistys-, opetus- ja hyvinvointitehtäviä. Kunnallisen nuorisotyön tärkeimpiä kumppaneita ovat nuorisotyön palveluita tuottavat järjestöt ja yhdistykset, joita ovat esimerkiksi partio ja liikuntaseurat. Joissain kunnissa nuorisotyön palvelut on ostettu kokonaan kunnan ulkopuoliselta toimijalta. Yhteistyö ei rajoitu vain kunnan sisälle, vaan sitä tehdään yli kuntarajojen kehittämällä nuorisotyötä yhdessä esimerkiksi aluehallintovirastojen ja nuorisoalan osaamiskeskusten kanssa. (Kalliomaa & Ahonen-Walker 2019, 13, 28–29.) Moniammatillisen yhteistyön on todettu

olevan joskus ainoa tapa toteuttaa nuorisotyötä kunnassa. Verkostoitumalla muiden kunnan toimijoiden, järjestöjen ja muiden nuorisotalan toimijoiden kanssa nuorisopalveluita on pystytty kehittämään toimivammaksi ja samalla toteuttamaan laadukasta nuorisotyötä pienten resurssien avulla. (Soanjärvi 2011, 10.)

2.2 Nuorisotyön kasvatuksellinen luonne

Nuorisotyötä kuvataan usein kasvatuksena (esim. Kiilakoski 2013; Nieminen 2007a; Niivala 2007). Tomi Kiilakoski (2015, 155) määrittelee nuorisotyön tavoitteellisena kasvatuksellisena prosessina, jossa työskennellään pitkäjänteisesti joko yksittäisen nuoren tai nuorten ryhmien kanssa. Kun nuorisotyö kuvataan kasvatuksena, tapahtuu siinä väistämättä oppimista. Nuorisotyössä oppimistavoitteita ei määritellä etukäteen, mutta niiden voidaan sanoa tavoittelevan nuoren itseluottamuksen kasvua ja oman paikan löytämistä yhteiskunnassa (Ks. Kiilakoski 2013). Kuitenkaan nuorisotyössä tapahtuvassa oppimisessä ei ole keskeistä se, millaisia taitoja ja tietoja opitaan, vaan kaikki oppiminen nähdään arvokkaana. (Kiilakoski 2015, 156.) Ymmärrän kunnallisen nuorisotyön kasvatuksena, jonka avulla tuetaan nuoren kasvua ja kehitystä sekä mahdollistetaan uusien taitojen ja tietojen oppiminen. Kasvatuksen ymmärrän taas valtana, jolla ohjataan yksilöitä kohti yhteiskunnassa ja kulttuurissa vallitsevia arvoja, normeja ja toimintatapoja. Tässä luvussa esittelen kunnallisen nuorisotyön kasvatuksellisuutta, sen tehtäviä ja tavoitteita, joiden avulla nuoria kasvatetaan kohti aikuisuutta.

Juha Nieminen (2007b, 28) määrittelee nuorisotyön toimintaympäristöt oppimisympäristöinä. Niiden luonne on epämuodollinen, jolloin ne sijoittuvat non-formaalien kasvatuksen kentälle. Non-formaalina kasvatuksena nuorisotyö pohjautuu nuoren sisäisestä motivaatiosta lähtevään toimintaan. Näin ollen nuorisotyö kasvatuksena on lähtökohtaisesti vapaaehtoisuuteen ja käytäntöön perustuvaa. Kuitenkin nuorisotyö on tavoitteellisesti ohjattua toimintaa, minkä takia siinä tapahtuvaa oppimista ei voida sanoa tiedostamattomaksi, kuten esimerkiksi arkipäivässä tapahtuvaa huomaamatonta oppimista. (Mts. 28.) Voidaan sanoa nuorisotyön luovan nuorille tiloja ja tilaa oppimiselle, jolloin nuorisotyössä järjestetty toiminta vaikuttaa nuorille tarjolla oleviin oppimiskokemuksiin (Ks. Kiilakoski 2015, 156).

Nuorisotyön tehtävät on jaettu neljään osa-alueeseen, joita ovat sosialisatio-, personalisaatio-, kompensatio- sekä resursointi- ja allokointifunktiot. Sosialisatiofunktion tehtävänä on liittää nuori vallitsevaan kulttuuriin, yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön. Se tarkoittaa

käytännössä arvojen, roolien, käyttäytymis- ja toimintatapojen opettamista nuorille. Nuorten identiteettien kehitystä ohjataan personalisaatiofunktioilla, jonka tehtävänä on opettaa nuoria toimimaan itsenäisesti ja tunnistamaan omat tarpeensa ja toiveensa. (Nieminen 2007b, 23–24.) Kompensaatiofunktio täydentää ja korjaa edellä kuvatuissa funktioissa esiintyviä eroja. Sen tehtävänä on auttaa ja ohjata nuoria, joilla on vaikeuksia kiinnittyä yhteiskuntaan tai heillä on haasteita elää oman näköistä elämäänsä. Yleensä kompensaatiofunktioilla kohdistetaan toimintaa yhteiskunnan heikoimmissa asemissa oleviin nuoriin luomalla tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua ja oppia sekä tuetaan nuoria elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Nuorten kasvu- ja elinoloihin vaikutetaan resursointi- ja allokointifunktioilla ja niitä toteutetaan nuorisopolitiikan avulla. Nuorisopolitiikalla pyritään vaikuttamaan nuorten asemaan yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja yhteiskunnan resurssien jaossa. (Mts. 24–26.) Kun resursointi- ja allokointifunktiota toteutetaan pääasiassa nuorisopolitiittisin keinoin, kasvatuksellinen nuorisotyö kohdistuu sosialisatio-, personalisaatio- ja kompensaatiofunktioihin Niemisen (2007b, 26) mukaan.

Kuten Nieminen (2007a, 51) toteaa, nuorisotyön luonne on kasvatuksellinen, jonka tavoitteena on vaikuttaa nuorten näkemyksiin, arvoihin, tietoihin ja taitoihin sekä tulevaisuuden käyttäytymiseen. Vaikuttamisen luonne voi olla tietyn taidon oppiminen tietyssä hetkessä tai pitkäaikaista nuorten itsetunnon vahvistamista. Kuitenkin tavoitteena on saavuttaa muutos nuoressa, joka tapahtuu hitaasti joko sisäisenä muutoksena tai ulkoisesti nähtävänä oppimistuloksena. Toisin sanoen oppiminen nuorisotyössä on niin oman paikan ja jutun löytämistä turvallisessa ympäristössä kuin erilaisia ammatillisessa ohjauksessa opittuja taitoja, kuten skeittausta tai ruuanlaittoa. (Mts. 28.) Näin nuorisotyön tehtäväksi voidaan määritellä nuorten auttaminen yhteiskuntaan liittymisessä ja erilaisen oppimismahdollisuuksien tarjoaminen identiteetin, yhteiskunnan ja kulttuurin kehittämiseen (Mts. 51). Se, mihin suuntaan nuoria ohjataan tai tässä tapauksessa kasvatetaan, määräytyy yhteiskunnassa vallitsevien arvojen ja ihmiskäsityksen perusteella (Ks. Nieminen 2007a, 56). Näin ollen nuorisotyöntekijän henkilökohtainen näkemys siitä, millainen on ihannehminen, vaikuttaa nuorisotyön kasvatukselliseen olemukseen.

Elina Nivala (2007, 100) tarkastelee kasvatusta sosialisationa, siihen ohjaamisena ja tukemisena. Kasvattajalla on silloin ensisijaisesti valta määritellä sosialisatation tavoitteet. Kun yhteiskuntaan integroituminen on nuorisotyön kasvatuksen tavoitteena, tarkoittaa tämä sitä, että nuoria kasvatetaan kohti yhteiskunnallisesti hyväksyttyä elämäntapaa. Toisin sanoen kasvatuksen avulla yksilöä opetetaan käyttäytymään yhteiskunnan nor-

mien mukaisesti. Jos kasvatus ei onnistu, on yksilöllä riski jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle. Yksilö ei siis ole oppinut tai sisäistänyt yhteiskunnassa toimimiseen vaadittuja tietoja ja taitoja tai ei ole onnistunut löytämään omaa paikkaansa yhteiskunnassa. (Mts. 100–101.) Sosialisointia voi nähdä nuorisotyön keskeisimpänä kasvatustehtävänä, koska sen avulla pyritään ennaltaehkäisemään nuorten syrjäytymistä ja tuetaan nuoria löytämään oma paikkansa yhteiskunnassa.

Psykologinen ja sosiologinen näkemys kilpailevat näkemyksissä nuorisotyön tavoitteista. Toisaalta pyritään kasvattamaan nuorista aktiivisia kansalaisia ja toimitaan yhteiskunnassa vallitsevien arvojen ja normien mukaisesti, ja toisaalta taas pyritään nuorten voimaannuttamiseen, itseilmaisuun ja täyttämään nuorten toiveita riippumatta siitä, ovatko ne yhteiskunnan normien vastaisia Torbjörn Forkbyn ja Tomi Kiilakosken (2014, 9–10) mukaan. Keskeisiä tavoitteita nuorisotyöllä heidän (Mts. 9–10) mielestä ovat personalisaatio ja emansipaatio, mutta samanaikaisesti työtä ohjaa vaatimus sosialisoida nuoria yhteiskunnassa vallitseviin arvoihin, normeihin ja käytäntöihin. He (2014, 12) kuitenkin huomauttavat, että sosialisoidessa nuoria vallitseviin arvoihin, rakenteisiin ja käytäntöihin, kannustaa nuorisotyö samalla nuoria kyseenalaistamaan vallitsevia yhteiskunnallisia rakenteita ja ilmaisemaan tyytymättömyytensä yhteiskuntaan.

Nuoria ei pyritä nuorisotyöllisin keinoin ohjaamaan samaan muottiin, vaan tavoitteena on pikemminkin yhdessä tekeminen ja rinnalla kulkeminen (Kiilakoski 2015, 159). Keskeistä kaikessa toiminnassa on se, että nuoret päättävät itse heitä koskevista asioista. Näin nuorille luodaan nuorisotyössä tilaa tehdä omia valintoja ja oppia niistä. Nuorisotyössä on tärkeää, että nuori on itse toimija ja osallinen elämässään, sekä hänellä on valta päättää itse asioistaan. (Mts. 159.) Kiilakosken (2015, 162) mielestä nuoren kasvun tukemisen voi nähdä ympäristön ja yksilön välisenä vuorovaikutuksena. Nuorisotyössä nuoren yksilöllisen kasvun tukeminen ei riitä, vaan siinä tulee laajemmin tarkastella nuorten mahdollisuuksia ja rajoitteita toimia sekä sitä, millaisia odotuksia heillä on mahdollista tehdä yhteiskunnalle. Toisin sanoen yksilöllinen ja sosiaalinen punoutuvat yhteen nuorisotyön kasvatusnäkemyksessä, jossa on keskeistä tukea nuorta niin yksilönä kuin sosiaalisen yhteisön jäsenenä. (Mts. 162.)

Nuorisotyöntekijöiden roolina on olla tukena ja läsnä nuorten pohtiessa erilaisia elämään liittyviä kysymyksiä, jotka ovat keskeisiä identiteetin rakentumisessa. Tästä roolista käsin heillä on mahdollisuus vaikuttaa nuorten moraalisen ajattelun kehittymiseen ja siihen, mitä tietoja ja taitoja nuori oppii nuorisotyön toiminnassa. (Nieminen 2007a, 36.) Toisaalta nuorisotyöntekijät ovat auktoriteetteja, joilla on mahdollisuus estää niin sanottua

ei-toivottua käyttäytymistä tai nuorelle itselle vahingollista toimintaa Nieminen (2007a, 36) huomauttaa. Ben Arnold Lohrmeyer (2017) kuvaa nuorisotyöntekijöiden asemaa ristiriitaisena uusliberalistisessa yhteiskunnassa. Heidän tulee toimia nuorten kanssa yhdessä, fasilitaattoreina ja tukea heidän kykyä ajatella kriittisesti. Kuitenkin heidän tulee samanaikaisesti sosialisoida nuoria yhteiskunnanjäseniksi, minkä takia heidät voidaan nähdä ikään kuin nuorten elämässä esiintyvien riskien hallitsijoina. (Lohrmeyer 2017.)

Kuten Lohrmeyer (2017) ja Nieminen (2007a) esittävät, avautuu nuorisotyöntekijöille ristiriitaisia ja jopa vastakkaisia kasvattajan rooleja. Heidän tulee yhtäältä olla nuorten elämässä mukana nuorten valitsemalla tavalla ja toisaalta kasvattaa heitä kohti yhteiskunnassa hyväksytyjä arvoja, normeja ja toimintatapoja. Nuorisotyön kasvatuksellisen olemuksen voidaan sanoa noudattavan yhteiskunnassa vallitsevia vaatimuksia, mutta samalla nuorisotyöntekijät pyrkivät myös vastustamaan niitä (Mäkinen & Halonen 2017). Tutkielmassani mielenkiintoista on nuorisotyön kaksinaisuus, jossa toisaalta annetaan nuorten olla nuoria ja toisaalta ohjataan heitä yhteiskunnan haluamaan suuntaan. Seuraavaksi avaan terapeutista eetosta, josta käsin tarkastelen nuorisotyötä.

2.3 Nuorisotyön ja terapeutin eetosin suhde

Nuorisotyössä on havaittu työn painotuksen siirtymistä ryhmämuotoisesta toiminnasta kohti yksittäisille nuorille kohdennettuja palveluita (Ks. Kiilakoski 2017, Kinnunen 2015). Aiemmassa tutkimuksessa on todettu terapeutin eetosin levinneen koskemaan nuorten tukijärjestelmiä ja poliittista ohjausta niin Suomessa kuin muissa länsimaissa (esim. Brunila ym. 2019; Wright & McLeod 2015), minkä takia sen voidaan olettaa leviytyneen laajemmin muille nuorisotyön osa-alueille. Tarkastelen kunnallista nuorisotyötä terapeutisessa eetosissa terapisoitumisen käsitteellä. Sen avulla on tässä tutkielmassa mahdollista tarkastella psykologiatieteellisen tiedon ja yhteiskunnallisen valtakäytön välisiä suhteita sekä vallan ja toimijuuden välisiä suhteita kunnallisessa nuorisotyössä.

Terapisoituminen tarkoittaa käsitteellisesti mielenterveyteen ja hyvinvointiin liittyvien sanastojen ja toimintojen yleistymistä hyvinvointivaltiossa ja sen instituutioissa, kuten kasvatuksessa ja koulutuksessa. Terapisoituminen tarkoittaa samalla interventioita, jotka kohdistuvat itsetunnon ja minäkuvan vahvistamiseen sekä tarjoavat emotionaalista ja psykologista tukea. Terapisoitumiseen liittyy vahvasti myös ohjaus ja mentorointi sekä tunnekasvatus. (Brunila 2012b, 269.) Kristiina Brunilan (2012b, 269) mukaan viimeisten

vuosikymmenten aikana terapisoituminen on kasvattunut rooliaan yhteiskunnassamme ja tätä kasvua ovat erityisesti tukeneet yksilöllistymisen eetos ja yhteiskunnan markkinointuminen. Kun talouden ja markkinoiden asemat ovat kasvaneet yhteiskunnassamme, ovat ne asettaneet yksilölle vaatimuksen tehokkaasta elämänhallinnasta (Mts. 269.) Terapisoitumisen käsitteen avulla on myös mahdollista kysyä, millaisia siihen liittyviä normatiivisia olemisen, tekemisen ja tietämisen tapoja nuorisotyössä on olemassa, miten niitä tuotetaan ja ylläpidetään ja miten niistä neuvotellaan.

Terapeuttis- ja psykologissävytteinen kieli on levinnyt yhteiskunnan eri osa-alueille koskemaan niin politiikkaa kuin sosiaalisia ja kulttuurisia käytäntöjä (Brunila 2012b; 2014; Brunila & Ylöstalo 2020; Ecclestone & Brunila 2015; Fejes & Dahlsted 2013; Furedi 2004). Terapeuttista eetosta on teoretisoitu yhteiskuntatieteellisessä kirjallisuudessa muun muassa terapeuttisena yhteiskuntana, kulttuurina, valtiona ja koulutuksena. Siitä on tullut tapamme ymmärtää yhteiskuntaamme ja elämäämme (esim. Furedi 2004, 17). Terapeuttisella eetoksella ei ole selkeää toimintatapaa tai asemaa, vaan se on onnistunut levittäytymään kaikkiin yhteiskunnallisiin instituutioihin. Sen vaikutus ulottuu niin koulutukseen, perheisiin, oikeusjärjestelmään, hyvinvointipalveluihin, politiikkaan kuin lääketieteeseen. Tämä vaikuttaa yksilöiden identiteetteihin ja kulttuuriin diskursseihin sekä sosiaalisiin ja institutionaalisiin käytäntöihin. (Ecclestone & Brunila 2015, 488; Furedi 2004, 17.) Kristiina Brunila ja Hanna Ylöstalo (2020) tuovat esiin esimerkkinä näistä käytännöistä työvoimapolitiikan, joka ei enää painota vain pakkoa ja pakotteita, vaan myös terapeuttista kieltä ja tekniikoita yksilön palautumiseen ja kehitykseen.

Useat sosiologit ovat tuoneet esille, kuinka terapeuttinen eetos vaikuttaa tapaamme ymmärtää ongelmia ja reagoida erilaisiin tapahtumiin elämässä. Aiemmin rakenteellisina eriarvoisuuksina nähtyjä asioita on alettu nähdä haavoittuvia identiteettejä ja jopa mielenterveysongelmia rakentavana. (Ecclestone & Brunila 2015, 489; Furedi 2004.) Frank Furedin (2004, 22) mukaan terapeuttinen eetos suhtautuu ihmisen luonteeseen ja tunteisiin ongelmallisina, minkä varassa se rakentaa yksilön identiteettiä. Tämän takia tunteiden hallinta on keskeinen keino ohjata ja hallita yksilön ja yhteisön käyttäytymistä. (Mts. 22.) Terapeuttisen eetoksen merkittävimmäksi saavutukseksi on katsottu yksityisen ja julkisen rajan hämärtyminen. Yksilöltä vaaditaan terapeuttisessa eetoksessa jatkuvaa tunnustamista, jolloin tunteista on tullut yksilön identiteettiä kuvaava tekijä. Sen perusteella yksilön elämästä on tullut yhteiskunnan ongelmien esiintymis- ja selvittämispaiikka. Voidaan sanoa, että sosiaalisista ongelmista on tullut yksilön ongelmia. (Furedi 2004, 24–25, 43; Madsen 2014, 117–119.)

Brunilan (2012b, 275) mukaan terapisoituminen toimii kohdistamalla yhteiskunnalliset ongelmat, kuten työttömyyden ja koulutuksen puutteen, yksilöön luoden näin kuvaa yksilön vajavaisuudesta. Terapisoituminen muodostaa kehän, jossa ensin havaitaan tarve tunnetyöskentelylle, jonka jälkeen ymmärrämme oman haavoittuvuutemme ja puutteet kyvykkyyksissämme, josta johtaa kiinnostus terapeutteihin interventioihin (Mts. 275). Ole Jacob Madsen (2014, 117–119) huomauttaa, että tämä kehitys on tehnyt yksilöistä mitattavia, arvioitavia ja hallinnan kohteita, koska heidät on määrätty rakentamaan identiteettiään vastaamaan yhteiskunnan vaatimuksiin.

On todettu, että terapisoitumista ja tunteita painottava kulttuuri näkee ihmiset helposti heikkoina, haavoittuvina ja voimattomina. (Brunila 2011; Brunila ym. 2019; Ecclestone & Brunila 2015; Furedi 2004; Madsen 2014.) Sen avulla terapisoituminen voi ikään kuin oikeuttaa terapeuttien toimintojen hyödyntämisen yksilön elämänhallinnan tukemisessa (Furedi 2004, 21). Furedin (2004, 21) mukaan terapeutin kulttuuri on luonut yksilöille näkemyksen omasta itsestään sellaisena, jonka haavoittuvuus ja emotionaalinen vajavaisuus vaativat jatkuvaa kultivointia. Terapeutin eetos hakee legitimitettiään saamalla yksilöt kokemaan itsensä haavoittuneiksi ja tarvitsevana terapeuttista tukea elämäänsä, jotta he voivat tuntea itsensä toimintakykyiseksi ja onnelliseksi. (Mts. 21.)

Terapisoitumisen ideaaliyksilö näyttäytyy aktiivisena toimijana yhteiskunnassa. Ne, joilla ei ole mahdollisuutta tai eivät pysty osallistumaan yhteiskunnan toimintaan, asettuvat toimenpiteiden kohteiksi ja heidät tulee parantaa. (Ecclestone & Brunila 2015, 494.) Kathryn Ecclestone ja Kristiina Brunila (Mts. 497) näkevät tässä terapeuttisen ja yrittäjämäisen eetoksen kietoutuneen yhteen, jossa yksilöiltä edellytetään itsenäistä ja vastuullista toimijuutta. Tavoitteena on luoda yksioita, jotka ovat sekä henkisesti että fyysisesti terveitä, joustavia, itsevastuullisia, yrittäjämäisiä, sopeutuvaisia ja itsekeskeisiä. (Mts. 494.) Kun yrittäjämäinen eetos painottaa kilpailukykyä ja kannustaa menestykseen, terapeutin eetos asettuu tukemaan tätä korostamalla samalla tavoin yksilökeskeisyyttä ja itsevastuullisuutta. Yhdessä terapeutin ja yrittäjämäinen eetos tukevat toisiaan tavalla, jossa ensimmäinen tukee jälkimmäistä rohkaisemalla yksilöä tunnistamaan ja sitä kautta pääsemään irti erilaisista psykoemotionaalisista rajoitteistaan kohti yrittäjämäistä ja entistä itsevastuullisempaa olemista ja tekemistä. (Brunila 2012a, 478.) Terapisoitumisen ideaaliyksilö on valmiina ottamaan vastuun niistä emotionaalisista vaurioista, joita markkina- ja kilpailukeskeinen elämä mahdollisesti aiheuttaa (Ecclestone & Brunila 2015, 494).

Koulutuspoliittisissa ohjelmissa esiintyy runsas määrä termejä, kuten tunteet, tunne-elämä, tunnekasvatus ja tunteiden tukeminen. Niin Suomen kuin esimerkiksi Iso-Britannian koulutusjärjestelmissä on havaittu terapeutin sanaston lisääntymistä, mikä näkyy opetussuunnitelmissa lisääntyneinä painotuksina esimerkiksi itsetunnon, empatiataitojen ja resilienssin teemoissa (Brunila 2012b, 275; Ecclestone & Brunila 2015, 489–490). Sama trendi on nähtävissä myös nuorisopolitiikassa ja kunnallisessa nuorisotyössä. Esimerkiksi Kiilakoski (2015, 160–161) huomasi nuorisotyöntekijöiden kuvaavan nuorisotyötä ja sen merkitystä nuorten itsetunnon ja itseluottamuksen vahvistamisena. Nuorisotyöntekijät pitivät työnsä tärkeimpänä tavoitteena sitä, miten nuori hyväksyy itsensä sekä omat tunteensa ja ajatuksensa (Mts. 161) Hyvästä itsetunnosta on tullut jatkuva tavoittelun kohde, koska huono tai heikko itsetunto merkitsee jonkin asteista kriisiä elämässä tai elämänhallinnan puutetta (Madsen 2014, 117). Yksilön menestys heijastuu ikään kuin hänen itsetunnonaan, jota täytyy jatkuvasti työstää erilaisin terapeutin toimenpitein.

Terapeutin eetoksen yksilökeskeisellä ja psykoemotionaalisia ongelmia korostavalla ajatteluvalla voi nähdä olevan seurauksia myös nuorten poliittisessa ohjauksessa tapahtuneisiin muutoksiin Brunilan ja kumppaneiden (2019) mukaan. He (2019) ovat tuoneet esille nuorten tukijärjestelmien muodostavan mielikuvaa nuorten kohtaamista ongelmista nimenomaan nuorena itsessään nähtyinä ongelmina, puutteina ja vajavaisuuksina. Sen sijaan, että keskityttäisiin yhteiskunnan järjestelmissä ja rakenteissa esiintyvien eriarvoisuuksien poistamiseen, kohdistetaan toimenpiteet yksilöihin ja heidän *parantamiseensa*. (Brunila ym. 2019.) Samalla psykoemotionaalisesta haavoittuvuudesta tulee käytäntöjen kautta nuorelle tarjolla oleva ja erityisesti psykoemotionaalisia ongelmia korostava olemisen ja toiminnan tapa, jossa nuoren kuuluu ensin tunnistaa ongelma itsessään ja sen jälkeen muuttaa sekä olemisensa tapaa että toimintaansa toivotuun suuntaan. (Brunila ym. 2019.)

Terapisoitumista on kuvattu yhtäaikaaisesti vangitsevana, palkitsevana, normalisoivana, rajoittavana, toiseuttavana ja vallan muotona (Ecclestone & Brunila 2015, 497). Terapeutin kieli ja käytännöt sisältävät lupauksen terveyden, hyvinvoinnin ja onnellisuuden lisäämisestä (Ks. Brunila & Ylöstalo 2020). Terapeutin eetoksen vastustaminen on lähes mahdotonta, koska sillä on hyvään pyrkivät tavoitteet. Yksilöitä voimaannutetaan ja aktivoidaan sekä heidän hyvinvointiaan lisätään erilaisten terapeutin käytäntöjen avulla. (Mäkelä & Brunila tulossa.) Terapeutista eetosta ja sen käytäntöjä on tutkittu laajasti hallinnan näkökulmasta, mutta toistaiseksi vähemmälle huomiolle on jäänyt se, miten ihmiset ottavat tähän osaa (ks. Salmenniemi, Nurmi, Perheentupa & Bergroth 2020). Esimerkiksi Suvi Salmenniemi (2017) on tutkinut, millaisia merkityksiä self help -

kirjallisuutta lukevat antavat kirjojen viesteille ja normatiivisille käsityksille. Terapeuttisille käytännöille annettuja merkityksiä ovat esimerkiksi oman identiteetin pohtiminen, sosiaalisten eriarvoisuuksien ymmärtäminen ja terveydenhuollon puuttellisuuteen vastaaminen (Salmenniemi 2017). Se, miten terapeuttisen eetoksen käytännöt asettavat ehtoja toimijuudelle, on tämän tutkimuksen kiinnostuksen kohteena.

3 Nuorisotyö diskursiivisena käytäntönä ja toimijuuden diskursiivinen rakentuminen

Tässä luvussa avaan tutkimukseni kannalta keskeisiä käsitteitä, joiden avulla tarkastelen tutkimuskohdettani, kunnallista nuorisotyötä. Diskursiivis-dekonstrukttiivisen lukutavan inspiroima lukutapani perustuu yhteiskunnallisen vallan toiminnan ja siinä toimimisen tunnistamiseen. Tarkastelun kohteenani ovat nuorisotyöntekijöiden toimijuus ja sen ehdot kunnallisessa nuorisotyössä sekä se, miten nuoret asemoituvat nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä nuorisotyöstä. Tarkastelen nuorisotyötä diskursiivisena käytäntönä ja siihen liittyvää toimijuutta diskursiivisesti muotoutuvana. Se sekä mahdollistaa että rajoittaa toimijuutta. Näkemykseni perustuu jälkistrukturalistiseen feministiseen tutkimukseen (mm. Brunila, Davies, St.Pierre, Weedon), joka kyseenalaistaa toimijuuden yksilölähtöiset teoretisoinnit. Avaan luvussa lukutavalleni keskeisiä käsitteitä: tietoa, valtaa, diskurssia ja toimijuutta. Kuvaan, miten nämä käsitteet muotoutuvat ja muodostavat diskursiivisen käytännön. Sen jälkeen tarkastelen toimijuuden diskursiivista rakentumista.

3.1 Tieto ja valta diskursiivisen käytännön perustana

Tutkimuksessani lähestyn kunnallista nuorisotyötä diskursiivisena käytäntönä. Ymmärrän diskursiiviset käytännöt Michel Foucault'n (2005) näkemyksen mukaan käytäntöjen ryhmittymänä, jotka määrittävät ihmisten käyttäytymistä diskurssissa eli sitä, mitä diskurssissa on mahdollista sanoa ja mitä ei. Kai Alhasen (2007, 30–31) mukaan Michel Foucault liittää toiminnan ja ajattelun toisiinsa käytännön käsitteellä. Ihmiset muodostavat tapansa ymmärtää todellisuutta ja itseään vakiintuneiden käytäntöjen avulla. Samanlaisesti käytännöt määrittävät tavan, jonka kautta maailmaa havainnoidaan, jäsennetään ja käsitteellistetään. (Mts. 31.) Kunnallisella nuorisotyöllä diskursiivisena käytäntönä tarkoitan siis käytäntöjä, jotka toiminnallaan määrittävät sen, millainen puhe ja toiminta ovat tietyssä diskurssissa mahdollista ja toivottua sekä jopa itsestään selvää ja kyseenalaistamatonta.

Jälkistrukturalistinen ymmärrys kielestä kyseenalaistaa ajatuksen siitä, että kieli kuvaa maailmaa (St. Pierre 2000, 481). Se tarkoittaa Bronwyn Daviesin (1990, 342) mukaan sitä, että se mitä ja miten ajattelemme asioista heijastaa sitä, millä tavoilla niistä puhumme. Kieli on aina osa kulttuurista käytäntöä, jonka takia se ei voi olla kaiken kattavaa (St.Pierre 2000, 482–483). Kielen avulla yksilö sisäistää eroavaisuuksien merkitykset. Sen avulla opimme ymmärtämään esimerkiksi sen, miten punaisella ja sinisellä värillä

on sukupuolittuneet merkitykset kulttuurissamme. Kieli tuottaa eroja ja antaa merkityksiä sekä opettaa meille sen, mikä on sosiaalisesti hyväksytty tapa toimia ja mikä ei. (Weedon 1997.)

Foucault'n diskursiivisia käytäntöjä on kuvattu tiedon muodostelmina. Näin ollen diskursiiviset käytännöt eroavat kielen käytöstä ja kielellisistä käytännöistä. Se, miten tieto on tuotettu moninaisten ja kontingenttien käytäntöjen avulla, on tarkastelun kohteena. (Bachhi & Bonham 2014.) Elizabeth Adam St. Pierre (2000, 485) toteaa Foucault'n teorian mukaisesti diskurssin kuvaavan sitä, miten kieli muodostaa itsensä sosiaalisesti rakentuneiden sääntöjen ja säännösten mukaan. Foucault'n (Alhanen 2007, 85) mukaan diskursiivisten käytäntöjen sääntöjä ei ole tuotettu tietoisesti eikä niille ole asetettu tiettyä tavoitetta. Sääntöjä ei ajatella aktiivisesti, kun diskurssissa puhutaan tai toimitaan. Tämä ei tarkoita Foucault'n mukaan sitä, että säännöt olisi unohdettu tai kielletty. Diskursiivisen käytännön säännöt ovat niin itsestään selviä diskurssissa toimiville subjekteille, etteivät he huomaa niitä. Ne koskevat kaikkia diskurssissa toimivia subjekteja yhtä lailla, jonka takia ne eivät ole muutettavissa tai hallittavissa. (Alhanen 2007, 85.)

St. Pierre (2000, 485) toteaa, ettei diskurssi voi olla vain kielellinen, koska sen avulla järjestämme ajatuksemme tavaksemme toimia. Kun diskurssista tulee *normaali* ja *luonnollinen*, on haastavaa toimia ja ajatella sen ylitse. Diskurssin asettamat säännöt rajaavat sen, mitä on mahdollista puhua sen sisällä. (Mts. 485.) Bachhi ja Bonham (2014, 174) huomauttavat, että käsite diskursiivinen käytäntö selventää Foucault'n näkemystä diskursseista. Foucault näkee diskurssit käytäntöinä ja erityisesti niiden ryhmittyminä. Diskurssilla hän viittaa tietoon eikä niinkään kieleen. (Mts. 174.)

Foucault'lle (2005) tieto on sitä, mitä on mahdollista puhua tietyssä diskursiivisessa käytännössä. Tieto on myös tila, jossa subjektilla on mahdollisuus asemoitua suhteessa diskurssissa oleviin kohteisiin. Se muodostaa lausumien yhteistyön ja riippuvuussuhteiden alueen, jolla käsitteet esiintyvät, merkityksellistyvät, otetaan käyttöön ja muokkaantuvat. Mahdollisuudet käyttää diskurssia ja hallita sitä määrittävät sen, mitä tieto on. Diskursiivinen käytäntö voidaan kuvata vain sen muodostaman tiedon kautta, jonka takia tietoa ei ole olemassa ilman asetettua diskursiivista käytäntöä. (Mts. 236–237.) Foucault'n tarkastelun kohteena oli se, miten jokin asia muodostui totuudeksi, joka nähtiin hyväksyttynä tietona. Hänen mukaansa tieto voidaan ymmärtää diskursiivisessa käytännössä mahdollistuvana puheena. Toisin sanoen Foucault'n mukaan tieto on se, mitä voidaan sanoa totuuden rajoissa. (Bachhi & Bonham 2014, 179.)

Tiedolla luodaan määritelmiä ja nimetään kohteita. Näiden määritysten ja käytäntöjen avulla luodaan kategorioita ja asetetaan kategoriat suhteisiin keskenään. Ne tuottavat ja tekevät eroja mahdottomiksi, piilottavat vallan sekä hierarkisoivat. Tämän takia tieto ei voi koskaan olla viatonta. (Ronkainen 1999, 15.) Vallalla on merkityksellinen asema tiedon muodostamisessa ja siinä mikä määritellään tiedoksi. Diskursseilla on valtaa, koska niiden avulla nimetään se, mikä on totta ja mikä ei. Diskursseja ymmärtääkseen tulee nähdä ne kietoutuneena vallan ja tiedon kanssa. Näin tieto sekä muodostaa että on muodostettu diskurssissa vallan seurauksena. (Carabine 2001, 275; St. Pierre 2000, 496.) On kuitenkin huomioitava, että kaikilla diskursseilla ei ole samanlaista valtaa. Toisilla diskursseilla on vakiintuneempi asema, kuten esimerkiksi määriteltäessä seksuaalisuutta. Vallalla olevat seksuaalisuuden diskurssit pyrkivät määrittelemään sen, minkälainen seksuaalisuus on *normaal* ja *luonnollista*. Samalla se tulee määritelleeksi rajat sille, mikä on hyväksyttyä ja sopivaa. (Carabine 2001, 275.)

Diskurssit ovat tuottavia ja niillä on materiaalisia vaikutuksia (Brunila 2009, 39; Carabine 2001, 268; St. Pierre 2000, 485). Diskurssien avulla oikeutetaan ajatuksia ja toimintaa, koska ne muodostavat versioita totuudesta. Se, että diskurssit ovat tuottavia, näkyy siinä, että niillä on vaikutusta ja valtaa lopputuloksiin. Niiden avulla myös kuvataan ja luodaan sen hetken ymmärrys siitä, mikä on totuus. (Carabine 2001, 268.) St. Pierren (2000, 485) mukaan keskeistä on kysyä, miten diskurssi toimii? Vaikka diskurssi on tuottava ja toimii materiaalsen todellisuuden rakentajana kontrolloiden ihmisten ruumiita ja toimintaa, se voidaan kyseenalaistaa. Jälkistrukturalistiset teoriat diskurssista tekevät näkyväksi sen, miten tieto, *totuus* ja subjektit ovat kielessä ja kulttuurisissa käytännöissä tuotettuja. Mutta myös sen, miten diskurssit voidaan järjestää uudelleen. (Mts. 486.)

Weedonin (1997, 103) mukaan diskursiiviset käytännöt ovat juurtuneet materiaaliin valtasuhteisiin. Sen takia mahdollisuus vastustaa vallitsevia diskursseja ja diskursiivisia käytäntöjä on mahdollista. Diskurssien vallanmuodot vaihtelevat eri käytännöissä. Niiden muodostamat valtasuhteet näkyvät esimerkiksi rodun, sukupuolen, uskonnon tai iän kautta. (Weedon 1997, 103–107.) Weedon (1997, 107) käsittää valtasuhteiden kentän sisältävän sosiaaliset instituutiot, jotka muodostavat diskursiivisia konfliktitilanteita siitä, millainen toimijuus on hyväksyttyä ja millaista sosiaalista kontrollia tulisi harjoittaa. Tämä jännitteinen valtasuhteiden kenttä on olennainen, jotta voidaan kyseenalaistaa tavat, joilla toimijuus on muodostettu ja asetettu hallinnan alaiseksi. Diskurssit vakiintuvat ja saavat hyväksynnän usein institutionaalisten käytäntöjen kautta. Sen takia diskurssin tulee olla jatkuvassa liikkeessä saadakseen sosiaalisia vaikutuksia. Jotta vallitsevia hege-

monisia oletuksia ja sosiaalisia käytäntöjä voidaan vastustaa, tulee ymmärtää diskurssien verkostoja. Toisin sanoen tulee ymmärtää niitä paikkoja, joissa vallitsevat diskurssit saavat merkityksensä, ja joissa sen tiedon muodot saavat institutionaalisen oikeutuksensa, sekä joista ne hakevat legitimitettinsä. (Weedon 1997.)

3.2 Toimijuuden diskursiivinen rakentuminen

Toimijuus määrittyy humanistisessa ja yksilökeskeisessä diskurssissa usein ihmisyyden synonyymiksi (Davies 2000, 55). Toimijuuden käsitettä hyödynnetään usein, kun tarkastelun kohteena ovat yhteiskunnan ja yksilön väliset suhteet. Sen avulla on pohdittu sitä, millaisia mahdollisuuksia yksilöillä on määritellä omaa toimintaansa valinnoillaan ja kuinka paljon taloudelliset, sosiaaliset ja yhteiskunnalliset rakenteet sekä kulttuuriset normit vaikuttavat ohjaavasti yksilöiden toimintaan ja sen mahdollisuuksiin. (Eteläpelto, Heiskanen & Collin 2011, 18.) Etenkin feministinen tutkimus on kyseenalaistanut vapaan, autonomisen ja rationaalisen toimijan ihannetta ja käsitteellistänyt sitä uudelleen vahvistamalla näkemystä toimijuudesta tilanteisena ja vuorovaikutuksellisenä. (Ojala, Palmu & Saarinen 2009, 14–15.) Ymmärrän toimijuuden jälkistrukturalististen feminististen teorioiden mukaisesti diskursiivisesti muotoutuneena. Toimijuus rakentuu diskursiivisissa käytännöissä, joiden säännöt määrittelevät toimijuuden ehdot, kuten aiemmin kuvasin. Tässä luvussa tarkastelen tarkemmin toimijuutta, jossa hyödynnän subjektipo-sition ja subjektifikaation käsitteitä.

Weedon (1997, 121) kuvaa jälkistrukturalismin subjektia diskursiivisissa käytännöissä muotoutuneena. Tämä näkemys ymmärtää subjektin yhtä lailla ajattelevana, tuntevana subjektina ja toimijana kuin humanistinen yksilökeskeinen toimijuuden käsitys. (Mts. 121.) Ymmärrän toimijuuden diskursiivisesti muotoutuvana, millä tarkoitan sitä, että se on diskurssissa tuotettua toimintaa (Ks. Brunila & Isopahkala-Bourdet 2011). Diskurssissa tuotettu toiminta on aina liikkeessä ja tilannekohtaista. Sen tuottamisessa neuvottelutilanteissa muodostuu diskursseja, jotka valikoituvat ja tuottavat sekä kohteensa että totuutensa. Diskurssin tuleminen ajankohtaiseksi määräytyy diskursiivisessa käytännössä. (Brunila & Isopahkala-Bourdet 2011, 317–318.) Kuten alaluvussa 3.1 toin esiin, diskursiiviset käytännöt ovat ajallisesti ja paikallisesti määräytyneitä sekä se, mitä voi sanoa tai tehdä ja mitä ei, muotoutuu diskursiivisen käytännön mukaisesti.

Toimijuutta voi tarkastella pohtimalla sitä, miten ja millä ehdoilla yksilöstä tulee subjekti (Brunila 2009, 42). St.Pierre (2000, 485) näkee yhtenä keskeisenä diskurssiin liittyvänä

kysymyksenä sen, kuka saa puhua ja kenestä puhutaan. Toisin sanoen se, miten diskurssien säännöt asemoivat väitteidensä subjektit ja niiden objektit (Mts. 485). Foucault toteaa diskursiivisten käytäntöjen muodostavan erilaisia subjektipositioita, joihin diskursissa toimivat ihmiset asemoituvat. Diskursiivisten käytäntöjen muodostamat subjektipositiot ovat peräisin käytäntöjä säätelevistä säännöistä, jotka ohjaavat subjektien ajattelua. Näin ollen subjektipositiot eivät ole seurausta yksittäisen henkilön ajattelusta ja toiminnasta. (Alhanen 2007, 67–68.) Subjektiposition käsitteellä halutaan väistää humanistisen diskurssin käsitteitä *yksilö* ja *identiteetti*. Subjektiposition voi nähdä resurssina tai neuvottelun kohteena, joka on osa toimijuutta. (Brunila 2009, 44.) Subjektiposition voi ymmärtää tilanteisina identiteetteinä, joissa yksilö määrittelee itseään. Yksilön asettumassa tai kun hänet asetetaan tiettyyn subjektipositioon, hän muodostaa näkemyksensä ympäröivästä maailmasta tästä subjektipositioista avautuvin näkökulmin. Keskeisenä kysymyksenä kuitenkin on se, kenellä on mahdollista asettua tai tulla asetetuksi subjektiksi ja minkälaisia mahdollisuuksia subjektipositiossa on tarjolla? (Ronkainen 1999, 34–35.)

Toimijuus rakentuu suhteessa diskursiivisen käytännön sääntöihin, jolloin subjekti samanaikaisesti itse asemoituu ja asemoidaan tiettyyn paikkaan käytännön sisällä. (Ks. Davies 2000) Davies (2000, 22) sanoo oikeanlaisen jäsenyyden sisältävän kyvyn lukea tilanteita oikein, jolloin ryhmän itsestään selvinä pidetyistä asioista tulee itsestään selvyyksiä myös itselle. Se käsittää tiedon siitä, miten tulla asemoituneeksi ja miten asemoida itsensä suhteessa muihin niin, että sisäistää annettuna otetut asiat ja ymmärtää yhteisenä pidetyn tiedon ja järjestyksen. (Mts. 22.) Davies (2000, 58–59) esittää, että tiedostaessaan ristiriitaisuudet diskursiivisissa säännöissä mahdollistuu subjektille pääsy toisin tietämisen ja toimimisen tapoihin. Näin mahdollistuu tilaisuuksia haastaa kyseisen diskursiivisen käytännön normatiivisia oletuksia, joita sen vallitsevat diskurssit tekevät asemoidessaan toimijat niihin. Diskursiivinen käytäntö lukitsee toimijuuden sisälleen, mutta subjektin on mahdollista tunnistaa tämä rakenne sekä vastustaa ja muuttaa diskurssia, joka hänet on muodostanut. Diskursiivinen käytäntö ei pysty täysin kontrolloimaan ja vangitsemaan yksilön toimijuutta, koska yksilöllä on aina mahdollisuus tunnistaa ristiriitaisuuksia sen sisällä. (Mts. 58–59.) Davies (2000, 67) sanoo, ettei toimijuus kuitenkaan ole koskaan autonomista yksilön olemisen tapaa, jossa hän voisi seistä täysin sosiaalisen rakenteen ja prosessin ulkopuolella.

Subjektifikaation prosessi pitää sisällään jännitteen, jossa subjekti asetetaan jatkuvan tulemisen kohteeksi (Davies 2000, 26). Diskursseissa vallitsevat luonnollisina pidetyt merkitykset vaativat subjektifikaatiolta subjektin alistumista niille, jotta hänestä voi tulla subjekti. Näin subjektifikaatiossa muotoutuva minuus näyttää rakentuvan yksilön omien

valintojen kautta, vaikka diskursiivinen käytäntö tekee mahdolliseksi minuuden ja yksilölliset valinnat. (Mts. 27–32.) Alistuminen ja hallinta ovat yhtäaikaisia subjektifikaation prosessissa. Subjektifikaatio opettaa meitä valitsemaan itse meille parhaiten sopivan tavan olla ja toimia. Se ei myöskään aseta subjektejaan uhrin asemaan. (Brunila 2009, 44–45.) Terapisoitumista voidaan kuvata eräänlaisena subjektifikaation keinona, jonka avulla yhdistämme itsemme muihin samalla vahvistaen minuuttamme. Terapisoituminen ei kuitenkaan koskaan lunasta lupauksiaan, koska jatkuva itsen toteuttaminen ja itsetunnon kehittäminen ylläpitävät pelkoa siitä, ettei tule kehittyneeksi tai oppineeksi riittävän nopeasti. (Ecclestone & Brunila 2015, 497.)

4 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkielmassani tutkin kunnallista nuorisotyötä ja sitä, näkyykö terapeuttinen eetos siinä, ja jos näkyy niin, millä tavoin sitä esiintyy. Nuorisotyötä ei tehdä tyhjiössä, minkä takia myös nuorisotyöntekijöiden näkemysten voidaan ajatella heijastelevan laajemmin yhteiskuntaa ja vallitsevaa kulttuuria. Toimijuuden diskursiivista rakentumista olen tarkastellut luvussa 3, ja se toimii analyyttisenä käsitteenäni.

Olen edellisissä luvuissa kuvannut tutkimukseni teoreettisia lähtökohtia ja käsitteitä, joiden avulla olen muodostanut tutkimuskysymykseni. Tutkimuksessani lähestyn kunnallista nuorisotyötä diskursiivisena käytäntönä ja tavoitteenani on tuoda esiin se, mitä kunnallisesta nuorisotyöstä on mahdollista ajatella, puhua ja toimia terapeuttisen eetoksen kontekstissa. Tutkimuksen kiinnostuksen kohteena on se, miten terapeuttisen eetoksen käytännöt asettavat ehtoja toimijuudelle. Toisin sanoen tarkastelen sitä, millainen toimijuus on kunnallisessa nuorisotyössä mahdollista ja toivottua sekä sitä, millaisia ehtoja terapeuttisen eetoksen käytännöt asettavat toimijuudelle. Kysyn myös, millä tavoin nuoret asemoituvat suhteessa nuorisotyöntekijöiden näkemyksiin nuorisotyöstä.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millaisia toimijuuden ehtoja kunnallinen nuorisotyö tarjoaa nuorisotyöntekijöille?
2. Millä tavalla nuoret asemoituvat nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä kunnallisesta nuorisotyöstä?

Tutkimuskysymyksiini haen vastauksia viidellä fokusryhmäkeskustelulla ja kahdella työpajalla. Aineistoni on tuotettu Helsingin kaupungin nuorisopalvelukokonaisuuden Nuorisotyön opetussuunnitelma -projektissa, jossa on osallistettu koko henkilökunta mukaan aineiston tuottamiseen. Kuvaan aineistoani tarkemmin luvussa 5. Analyysissäni olen hyödyntänyt diskursiivista lukutapaa. Vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni luvussa 6, jossa keskityn nuorisotyöntekijöiden toimijuuden ehtoihin. Luvussa 7 tarkastelen toista tutkimuskysymystäni eli sitä, miten nuoret asemoituvat nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä nuorisotyöstä.

5 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseni voi nähdä alkaneen maaliskuussa 2019, kun aloitin korkeakouluharjoittelijana Helsingin kaupungin Nuorisopalvelukokonaisuudessa. Pääsin mukaan Nuorisotyön opetussuunnitelma –projektiin (myöhemmin NUPS), jossa tavoitteena on toimintatutkimuksen avulla muodostaa työntekijöiden kesken yhteinen ja jaettu ymmärrys Helsingin kaupungin Nuorisopalvelukokonaisuudessa toteutetusta nuorisotyöstä (Ks. Nuorisotutkimusseura ry. 2020). Tutkimusaineistoni koostuu projektin viidestä fokusryhmäkeskustelusta ja kahdesta työpajasta. Aineistossani nuorisotyöntekijät keskustelevat omasta työstään, sen tavoitteista ja tehtävistä sekä yleisesti nuorisotyöstä ja sen asemasta yhteiskunnassa. Tässä luvussa esittelen tutkimukseni kohdetta, avaan tutkimusprosessiani ja sitä, miten luin aineistoani diskursiivisesti.

5.1 Helsingin kaupungin nuorisotyö tutkimuskohteena

Helsingin kaupungin toteuttamassa nuorisotyössä mahdollistuu monenlainen toiminta. Helsingissä esiintyy useita erilaisia tapoja tehdä nuorisotyötä, kuten pienryhmät, kohdennettu työ, avoin toiminta, vaikuttamistoiminta, monikulttuurinen nuorisotyö, kehittämis- ja suunnittelutyö, moniammatillinen yhteistyö sekä erilaiset harrastusryhmät. Nuorisotyön toimintaympäristöjä ovat esimerkiksi nuorisotilat, kadut, koulut, ostoskeskukset, sosiaalinen media, kahvilat, verkostot, leirit ja retket sekä erilaiset projektit. Sitä tehdään esimerkiksi kuuntelemalla, kohtaamalla, läsnäololla, toimimalla, harrastamalla, taiteella, kehittämällä ja yhdessä tekemällä. Vaikka nuorisotyö Helsingin kaupungin palveluna on pieni, sillä on kuitenkin merkittävä rooli nuorten elämässä. Helsingin kaupungin nuorisopalvelukokonaisuus on Suomen suurin kunnallinen nuorisotyön toimija, jossa työskentelee noin 360 henkilöä. Suurin osa työntekijöistä työskentelee nuoriso-ohjaajan tehtävissä. (Helsingin kaupunki 2020.) Kunnallista nuorisotyötä kuvasin tarkemmin luvussa 2.1.

Tarkemmin tutkimusaineistoni kiinnittyy NUPS-projektiin. Siinä on osallistettu koko nuorisopalveluiden työyhteisö, jolla on haluttu varmistaa se, että NUPS muodostaa yhteisen ja jaetun ymmärryksen Helsingin kaupungin nuorisopalvelukokonaisuuden nuorisotyöstä (Nuorisotutkimusverkosto 2020). NUPSissa on tuotettu aineistoa yksilöhaastatteluissa, fokusryhmäkeskusteluissa, pitämällä päiväkirjaa, keräämällä nuorten tarinoita sekä työpajoissa, seminaareissa ja yksikkötyöskentelyissä. Keväällä tuotettua aineistoa on työ-

tetty yhdessä niin yksiköissä kuin koko työyhteisölle järjestetyissä työpajoissa ja seminaareissa. Sen tuottamiseen ovat osallistuneet nuorisopalveluiden työntekijät, joihin kuuluvat nuoriso-ohjaajat, suunnittelijat, koordinaattorit, toiminnanjohtajat, aluepäälliköt ja nuorisoasianjohtaja. Lisäksi aineistoa on tuotettu myös nuorten tarinoiden avulla, jolloin aineistossa osallisina ovat myös nuoret. Aineiston tuottamisessa mukana olleet työntekijät ovat vapaaehtoisesti osallistuneet fokusryhmäkeskusteluihin ja työpajoihin. Tutkimuksessani käytän aineistona viittä fokusryhmäkeskustelua (ks. Liite 1, haastattelurunko) ja kahta työpajaa (ks. Liite 2 & Liite 3, materiaalit ja ohjeet). Osallistuin NUPStyöryhmän työskentelyyn vuoden ajan (2019–2020), minkä aikana suunnittelimme ja toteutimme työpajoja, seminaareja ja yksikkötyöskentelyitä sekä työstimme niissä tuotettua aineistoa. Työryhmäläiset toimivat myös fokusryhmäkeskusteluiden haastattelijoina ja työpajojen fasilitaattoreina.

Aineistooni kuuluvissa fokusryhmäkeskusteluissa olen toiminut haastattelijana. Näihin viiteen keväällä 2019 järjestettyyn fokusryhmäkeskusteluun osallistui 12 nuorisopalveluiden työntekijää. Kaikki tilaisuudet nauhoitettiin. Nauhoitusten pituudet vaihtelivat tunnista kahteen tuntiin. Keskustelut litteroitiin, ja niiden yhteenlaskettu pituus on 107 sivua. Teemana fokusryhmäkeskusteluissa oli oma työ ja Helsingin kaupungin nuorisotyö. Keskusteluissa puhuttiin työhistoriasta, omista työtehtävistä, työn tavoitteista, onnistumisista ja haasteista, osaamisesta, nuorisotyön tulevaisuuden kuvista sekä työyhteisöstä ja nuorisotyön asemasta Helsingin kaupungissa. Osallistujat olivat vapaaehtoisesti ilmoittautuneet keskusteluihin, joissa ryhmät muodostivat samassa työyhteisössä tai vastuualueilla työskentelevät henkilöt.

Aineistooni kuuluu fokusryhmäkeskusteluiden lisäksi työpajoissa käytyjä keskusteluita. Olen valinnut aineistooni kaksi työpajaa, jotka osoittautuivat tutkimukseni kannalta olennaisimmiksi. Aineistoni ei siis koostu kaikista työpajoista, joita järjestettiin yhteensä kuusi. Puhun tutkimuksessani työpajasta 1 ja työpajasta 2 raportoinnin selkeyttämiseksi. Työpajoihin osallistujat olivat itse ilmoittautuneet tilaisuuksiin, joten voidaan olettaa, että osallistujat olivat motivoituneita keskustelemaan aiheista. Työpajoissa ryhmät, joissa keskusteltiin, muodostuivat paikan päällä. Tämän takia keskusteluissa osallistujat saattoivat olla toisilleen tuntemattomia. Osallistujina oli nuoriso-ohjaajia, suunnittelijoita, koordinaattoreita, toiminnanjohtajia, aluepäälliköitä ja nuorisoasianjohtaja. Yhteensä työpajoihin osallistui 57 henkilöä. Keskusteluita ohjattiin tehtävänannoilla ja materiaaleilla (Liitteet 2 & 3). Kaikki keskustelut nauhoitettiin. Tein työpajakeskusteluista osittaislitteroinnit, joten keskusteluista litteroin vain tutkimukseni kannalta oleelliset kohdat. Yhteensä litteroitua tekstiä työpajoista muodostui 52 sivua.

Ensimmäinen työpaja järjestettiin keväällä 2019, kun taas toinen työpaja oli syksyllä 2019. Kevään työpaja oli aineiston tuottamisen paikka, jossa keskusteltiin aiheesta *Ketä varten teemme nuorisotyötä* (ks. Liite 2). Työpajassa pohdittiin ryhmissä sitä, millaisia nuoria työssä kohdataan, keitä ei kohdata ja keitä tulisi kohdata. Keskusteluita ohjattiin tehtävänannoilla ja keskusteluita fasilitoitiin tarvittaessa esittämällä tarkentavia kysymyksiä. Toisessa työpajassa keskusteltiin keväällä tuotetun aineiston pohjalta nuorisotyöhön vaikuttavista asioista ja niihin liittyvistä tarpeista (ks. Liite 3). Keväällä tuotettua aineistoa työstiin aineistotyöpajassa tarkastelemalla sitä nuoren kasvun ja kehityksen sekä yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Toisen työpajan työskentelyn tavoitteena oli annetun aineiston (Ks. Liite 3) perusteella nostaa nuorisotyöhön liittyviä asioita ja niihin liittyviä tarpeita sekä muodostaa näille tarpeille nuorisotyön tavoitteita. Työpajassa 2 ryhmissä oli NUPS-työryhmänjäsenen fasilitoijana, ja hänen tehtävänä oli tukea keskustelua sekä esittää tarkentavia kysymyksiä.

Fokusryhmäkeskustelut ja työpajakeskustelut eroavat tilanteina toisistaan, minkä takia on hyvä huomioida niissä tuotetun aineiston mahdollinen erilaisuus. Fokusryhmäkeskusteluissa keskusteltiin pääasiassa tuttujen työkavereiden kanssa, kun taas työpajoissa ryhmässä saattoi keskustella toisilleen tuntemattomat nuorisotyöntekijät. Kuitenkin keskusteluja käytiin samassa diskursiivisessa käytännössä, jossa jokaiselle keskustelijalle avautuu erilaisia osallistumisen paikkoja, joista käsin heidän on mahdollista puhua. Fokusryhmäkeskusteluissa juttelua ohjasi haastattelurunko ja työpajoja erilaiset tehtävänannot. Uskoisin, että työpajoissa keskustelu oli vapaampaa, koska ryhmän ulkopuolisen fasilitaattorin rooli oli pienempi. Fokusryhmäkeskusteluissa kuvattiin tarkemmin omaa ja työyhteisön työtä, koska keskustelut käytiin tutussa ympäristössä pääosin tuttujen työkavereiden kesken. Kuitenkin aineistoni keskustelut kuvaavat niihin osallistuneiden subjektiivisia näkemyksiä ja kokemuksia Helsingin kaupungin nuorisopalveluiden nuorisotyöstä. Ymmärrän näiden keskusteluiden paikantuvan tilanteisiin, joissa ne ovat tapahtuneet. Kunnallisen nuorisotyön saamat merkitykset muodostuvat ja tulevat tulkituksi fokusryhmäkeskusteluiden ja työpajojen osallistujien kesken tilanteisesti. Aineistooni on vaikuttanut siis se tapa, jolla NUPS-projektiin on osallistuttu. Näin ollen tunnistan sen, että aineistoni voisi olla hyvinkin erilainen, jos se olisi tuotettu esimerkiksi vain tätä tutkielmaa varten.

Olen huolehtinut aineistoon osallistuneiden henkilöiden anonymiteetista fokusryhmäkeskusteluiden osalta heti litteraatit saatua ja työpajojen osalta litteroidessani. Aineistokat-

kelmista on poistettu kohdat, joista heidät olisi voitu tunnistaa esimerkiksi nimet ja nuorisotalojen sijainnit. Haastateltavista ja työpajoihin osallistuneista käytän aineistokatkelmissa lyhennettä V (vastaaja). Olen kuitenkin säilyttänyt katkelmissa puhujien ammatit, koska koen eri työtehtävissä työskentelevien henkilöiden puhuvan eri positiosta käsin. On eri asia puhua nuoriso-ohjaajana, joka tekee suoraan töitä nuorten kanssa, kuin esimerkiksi suunnittelijana tai esimiehenä, jonka työ kohdistuu vain välillisesti nuoriin.

On hyvä huomata, että aineistossani korostuu nuoriso-ohjaajien näkemykset. Tämä johtuu siitä, että nuoriso-ohjaajia on osallistunut käyttämäni aineiston tuottamiseen enemmän kuin muita nuorisotyöntekijöitä. Kun puhun nuorisotyöntekijöistä, viitataan kaikkiin Helsingin kaupungin Nuorisopalveluiden työntekijöihin. Vaikka olen valinnut tuoda esiin puhujan aseman organisaatiossa, en kiinnitä huomiota yksittäisiin henkilöihin tai asemaan organisaatiossa, vaan huomioni kohdistuu terapisoitumiseen vallan muotona. Toivon, että lukiessa huomio keskittyy siihen, miten nuorisotyön diskursiivisen käytännön säännöt ohjaavat tietynlaiseen puheeseen ja toimintaan.

Korkeakouluharjoitteluni alkuvaihetta voi kuvata tutkimukseni kannalta havainnoinniksi. Tämä näköalapaikka nuorisotyön kentälle ja sen käytäntöihin vahvasti mielenkiintoni alaa kohtaan ja siihen, mikä nuorisotyöstä tekee nuorisotyön. Erilaisten kohtaamisten kautta minulle aukeni ovi nuorisotyön hiljaiseen tietoon, jota on vaikea saada kirjallisuudessa näkyväksi. Nuorisotyön tutkimusperinteen nuori ikä vaikuttaa myös saatavilla olevaan kirjallisuuteen, jonka takia havainnointini on tärkeä osa sitä, miten ymmärrän nuorisotyön ja sen erityispiirteet. Vaikka en tutkimuksessani hyödynnä havaintojani etnografisena tutkimusaineistona, en voi irrottautua havaintojeni ja kokemuksieni vaikutuksesta tutkimukseeni.

Tutkimukseni aineisto on tuotettu NUPS-projektissa, jonka takia en ole voinut vaikuttaa aineiston tuottamisen tapoihin ja näkökulmiin. Esimerkiksi fokusryhmäkeskusteluiden ja työpajojen kysymyksen asettelut eivät ole minun tutkimustani varten muotoiltuja. Tämän takia tutkimuseettisenä kysymyksenä ei ole vain se, millä tavoin aineistoa on tuotettu, vaan se miten olen analysoinut aineistoa, millä tavoin olen esittänyt tulokseni ja ylipäättään se, miten olen raportoinut tutkimukseni. Pohdin tarkemmin tutkimukseni luotettavuutta ja tutkimuseettisiä kysymyksiä tutkielman viimeisessä luvussa.

5.2 Analyysiprosessi – miten luin aineistoani diskursiivisesti

Tutkimukseni metodologinen lähestymistapa paikantuu jälkistrukturalistiseen feministiseen tutkimukseen ja diskurssianalyttiseen tutkimusperinteeseen. Diskursiivinen lukutapani pohjautuu foucault'laiseen diskurssianalyttiseen lähestymistapaan, jossa diskursiivisen nähdään pitävän sisällään kaiken, mitä on mahdollista sanoa tai tehdä ja sen mitä ei ole (Foucault 2005). Käsitän kunnallisen nuorisotyön diskursiivisena käytäntönä, joka rajaa toiminnallaan sen, millainen puhe ja toiminta tietyssä diskurssissa on mahdollista ja toivottua sekä jopa luonnollisena pidettyä. Alhasen (2007, 59-60) mukaan diskursiivinen käytäntö määrittelee sen, miten asioista puhutaan ja ylipäätään on mahdollista puhua. Luvussa 3.1 kuvaamani diskursiiviset käytännöt muodostavat pohjan diskursiiviselle lukutavalleni.

Kuten olen aiemmin esittänyt, ymmärrän diskurssit tuottavina ja sen, että niillä on materiaalisia vaikutuksia (esim. Carabine 2001, 268; St. Pierre 2000, 485). Tutkimuksen kohteeksi diskurssianalyysissa asettuu se, miten ja mitä kielellä tehdään, ei miten se rakentuu. (Pietikäinen & Mäntynen 2020, eKirja.) Michel Foucault (2005, 41) toteaa kielen analyysiin keskittyvän tutkimuksen tutkivan sitä, mitkä ovat ne säännöt, joiden perusteella lausuma on syntynyt ja miten näiden sääntöjen avulla voidaan tuottaa samanlaisia lausumia. Diskurssien muodostumisen analyysille Foucault (2005, 41) esittää kysymyksen siitä, miksi juuri tämä lausuma esiintyi, eikä mikään muu.

Analyysiprosessi käynnistyy, kun tutkija esittää ensimmäiset kysymyksensä aineistolle (Ks. Brunila 2009). Tutkijana ymmärrän, että minulla on ennakko-oletuksia aineistostani ja sen analysoinnista. Olen ollut mukana tuottamassa aineistoa NUPS-projektiin, joten minulla on tietty käsitys siitä, millainen aineisto on. Kuitenkin omat teoreettiset lähtökohdatani ja diskursiivinen todellisuuteni ovat vaikuttaneet siihen, miten olen tästä valmiista aineistosta tuottanut omaan tutkimukseeni aineiston eli mitkä haastattelut ja keskustelut valikoin osaksi aineistoani. Tutkimusasetelmani on minun valitsemani kuin myös metodologiset valintani. Tekemällä valintoja aineistoa käsitellessäni käytän valtaa, jonka takia en voi irrottautua vallan tematiikasta. Kuten Elina Oinas (2004, 222-223) toteaa, tutkijan ääntä ei voi hiljentää. Se tulee näkyväksi ja kuuluvaksi, vaikka tutkimuksessa esitettäisiin katkelmia haastatteluista (Mts. 223). Ne kysymykset, joita olen aineistolleni esittänyt, muovaavat tutkimustani. Toisin sanoen kysymykseni ohjaavat sen, ketkä ja mitkä asiat sekä intressit tutkimuksessani ovat vuoropuhelussa keskenään (Ks. Brunila 2009).

Aloitin analyysini lukemalla ja kuuntelemalla aineistoani sekä litteroimalla työpaja-aineistot. Analyysiprosessin alussa keskityin muodostamaan aineistostani kokonaiskuvan. Kävin aineistoa läpi merkiten kohtia, joissa puhuttiin nuorisotyön tekemisen tavoista. Keskityin kohtiin, joissa puhuttiin nuorisotyöstä, itsestä nuorisotyöntekijänä ja nuorista. En teemoitellut aineistoani tiukasti, vaan keskityin siihen millä tavalla nuorisotyöstä puhuttiin. Näin pyrin välttämään katseen kiinnittymistä vain tiettyihin kohtiin ja jätin tilaa myös toisenlaisille tulkinnoille (ks. St. Pierre & Jackson 2014). Ymmärtääkseni nuorisotyön merkitystä paremmin pyrin välttämään kysymästä mitä puhutaan, vaan keskityin lukiesani siihen, miten nuorisotyöstä puhutaan (Ks. St. Pierre 2000). Merkitsin erityisesti kohdat, joissa puhujat kuvasivat työn tekemistään ja sen tekemisessä esiintyviä mahdollisuuksia ja haasteita. Korostin myös kohdat, joissa omaa työtä ja sen merkitystä perusteltiin. Kiinnitin huomioni kohtiin, joissa vaiettiin ja kohtiin, joissa toisen puhetta vahvistettiin joko jatkamalla samaa tai kommentoimalla hyväksyvästi. Tarkastelin myös kohtia, joissa asioita esitettiin itsestään selvyyskinä tai joiden esittämisessä esiintyi ristiriitaisuuksia.

En voi sanoa tutkimukseni olevan täysin aineistolähtöinen, koska minulla oli työsuhteeni aikana muodostunut jo alustava ajatus tulevasta tutkimusasetelmasta ja siitä, mitä haluan aineistolta kysyä. Valmiin aineiston käyttäminen tutkimuksessa vaati kuitenkin aluksi paljon lukemista. Koska en ole voinut vaikuttaa alkuperäiseen tutkimusasetelmaan ja aineistossa esitettyihin kysymyksiin, valmis aineisto muodostui usein haasteeksi omalle ajattelulleni. Koin useasti, ettei aineistolla pysty vastaamaan tutkimuskysymyksiini tai että keksin erilaisia yhteyksiä ja ylitulkitsen aineistoa vastatakseni tutkimuskysymyksiini. Teorian lukeminen analyysiprosessin rinnalla helpotti tutkimuskysymysten tarkentamista. Kun tutkimuskysymykseni varmistuivat koskemaan nuorisotyöntekijöiden toimijuuden ehtoja ja nuorten asemoitumista nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä palasin aineistooni uudestaan.

Aineiston käsittelyäni voi kuvata parhaiten lukemisella ja uudelleen lukemisella (Ks. Brunila 2009). Olen oleillut aineistossa erilaisten lähestymistapojen ja kysymysten kanssa. Tämä on ollut tärkeä osa tutkimusprosessia, koska sen avulla näkökulmani on tarkenut ja olen pystynyt testaamaan analyttisten käsitteiden soveltuvuutta aineistolleni. Tästä hyvänä esimerkkinä on tarkasteluni alkaminen nuorisotyöntekijöiden toimijuudesta, josta siirsin katseeni nuorten toimijuuteen. Tämän sivupolun jälkeen palasin alkupisteeseeni tarkastelemaan nuorisotyöntekijöiden toimijuutta ja sen ehtoja. Toimijuuden käsitteellä en päässyt nuorten toimijuuden tarkastelussa yhtä syvälle kuin nuorisotyöntekijöiden, koska aineistossani puhujina toimivat nuorisotyöntekijät eivätkä nuoret itse. Sivupolulla

käynti tarkensi näkökulmaani ja sain vahvistusta toimijuuden käsitteen käytölle tutkielmassani.

Tarkastelen kriittisesti kunnallista nuorisotyötä ja sen muodostamia toimijuuden ehtoja, jonka takia kirjoittaessani on riskinä tulosteni tulkitseminen yksittäiseen henkilöön kohdistuvana (ks. Hakala 2007, 9). Olen kiinnostunut tutkimuksessani nuorisotyön diskursiivisesta käytännöstä, jolloin välttääkseni yksilöön kohdistuvat tulkinnat, olen keskittynyt tarkastelemaan nuorisotyöntekijöiden toimijuutta ja toiminnan muodostumista suhteissa ja diskursseissa (ks. Hakala 2007, 9). Olen kiinnostunut analyysissäni tarkastelemaan diskursiivisten sääntöjen ohjaamaa toimintaa ja ajattelua. En siis kysy sitä, mitä yksittäiset henkilöt ovat tarkoittaneet puheellaan tai sitä, millaisen kokonaiskuvan heidän toimintansa muodostaa. Tarkasteluni kohteena on toiminta eli kunnallinen nuorisotyö diskursiivisena käytäntönä, jossa muodostetaan objektit ja muovataan subjekteja. (Ks. Alhanen 2007, 70.)

6 Nuorisotyöntekijöiden toimijuus kunnallisessa nuorisotyössä

Tässä luvussa vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni, jonka avulla tutkin sitä, millaista toimijuutta nuorisotyö tarjoaa nuorisotyöntekijöilleen. Lähtökohtana tarkasteluni on näkemys kunnallisesta nuorisotyöstä diskursiivisena käytäntönä, joka määrittelee sen, millainen puhe ja toiminta ovat tietyssä diskurssissa mahdollista ja hyväksyttyä tai jopa itsestäänselvänä pidettyä. Kunnallinen nuorisotyö diskursiivisena käytäntönä sekä tuottaa tietoa että rakentaa nuorisotyöntekijän toimijuutta. Ensimmäisessä alaluvussa käsittelen nuorisotyöntekijöiden toimijuuden muodostumista. Tarkastelun kohteenani on se, miten nuorisotyön kentälle pääsee ja miten nuorisotyöntekijän toimijuus rakentuu. Toisessa alaluvussa pohdin tarkemmin sitä, millaisia ehtoja kunnallinen nuorisotyö asettaa nuorisotyöntekijöille.

6.1 Nuorisotyöntekijöiden toimijuuden muodostuminen

V₁: Et sellasen sattuman kautta. Et sit tää on monel tapaa muodostunu mun kohtaloks tää nuorisotyö.

V₂: Se on varmaan aika monella.

Nuoriso-ohjaajat, fokusryhmäkeskustelu

Nuorisotyön diskursiivisen käytäntöön on tulosteni mukaan mahdollista päästä sattumalta, koulutuksen kautta, kutsumuksena tai auttamisen halusta. Keskusteluissa nuorisotyötä kuvattiin usein kohtalona, kuten yllä olevassa sitaatissa. Nuorisotyöntekijyyden voi saavuttaa eri keinoin, mutta ehtona voidaan pitää halua auttaa nuoria ja edistää heidän asemaansa yhteiskunnassa. Kunnallinen nuorisotyö diskursiivisena käytäntönä näyttäytyy joissain määrin jopa työntekijöiden elämää hallitsevana ja ohjaavana, jonka ympärille muu elämä rakentuu. Nuorisotyön voidaan sanoa olevan keskeinen osa nuorisotyöntekijän toimijuutta. Kun nuorisotyöntekijä pääsee osaksi kunnallista nuorisotyötä, tulee siinä muodostuvasta toimijuudesta koko elämää läpi leikkaava tapa ajatella, toimia ja olla. Toisin sanoen voisi sanoa nuorisotyön ikään kuin ruumiillistuvan työntekijässään.

Et just se mahdollistaminen siihen toimintaan ja niiden harrastusten pariin ja ystävyyssuhteitten löytämiseen ja sit tavallaan se kohtaaminen ja läsnäolo on se, et miks tätä työtä tehään. Et ne nuoret voi just et niil on se turvallinen aikuinen siinä läsnä, et jos ei sitä välttämättä just kaikilla nuorilla löydy sieltä kotoa nii sit se, et on se ammattilainen, joka osaa kohdata sen nuoren ja ymmärtää ja on sitä aikaa ja kuuntelee. On läsnä et se on tosi merkityksellistä. Et tuli se siel kahvilassa tai jonku toiminnan kautta tai missä, vaan kadulla niin se on varmasti tosi.

Nuorisotyöntekijäksi edellisessä katkelmassa kuvataan mahdollistaja, kohtaaja, läsnäolija, turvallinen aikuinen, ammattilainen, ymmärtäjä ja kuuntelija. Keskusteluissa nuorisotyöntekijät kuvasivat itseään turvallisina ja luotettavina aikuisina, jotka ymmärtävät nuoria ja heidän elämäänsä. Nuoruuden ymmärtäjänä nuorisotyöntekijät asettautuvat tai heidät asetetaan helposti paremmin tietäjän paikalle (Ks. käsite Hakala 2007), jossa nuoriin liittyvä tieto ja ymmärrys lepäävät nuorisotyöntekijöiden harteilla. Tämä näkyi myös tulosteni mukaan silloin, kun nuorisotyötä kuvattiin muiden toimijoiden näkemysten mukaan. Nuorisotyön nähtiin olevan vastaus esimerkiksi nuorten ei-toivottuun käyttäytymiseen. Nämä nuorisotyöntekijyyden muodot asettavat nuorisotyön erityiseen asemaan nuoren elämässä suhteessa muihin hyvinvointivaltion palveluihin, kuten sosiaalityöhön.

Edellä kuvatut nuorisotyöntekijän toimijuuden muodot toistuivat aineistossani. Kuten aiemmin kuvasin terapisoitumisen voi ymmärtää tietynlaisena subjektifikaation prosessina, jossa liitämme itsemme muihin samalla vahvistaessamme identiteettiämme (Ks. Ecclestone & Brunila 2015, 497). Terapeuttisen eetoksen voi ajatella näkyvän nuorisotyössä siinä mielessä, kuinka tarjolla olevat toimijuuden paikat määräytyvät suhteessa siihen, millaisia auttamisen, tukemisen ja puolustamisen positioita toimijalle aukeaa suhteessa nuoreen ja yhteiskuntaan. Turvallisen aikuisen subjektiviteetin saadessaan tai ottaessaan nuorisotyöntekijä asemoituu nuoren rinnalle ja nuoruuden ymmärtäjäksi, mikä samalla tulee asettaneeksi muut kuin nuorisotyöntekijät ei-turvallisen aikuisen asemaan. Nuorisotyöntekijän toimijuuden ehdoksi muodostuu edellytys luotettavuudesta, turvallisuudesta ja aitoudesta. Seuraavassa katkelmassa nuoriso-ohjaajat keskustelevat siitä, millaista osaamista nuorisotyöntekijältä vaaditaan, missä tulee näkyväksi nuorisotyön henkilöityminen:

V₃: Tota kumminki tehään niin omalla persoonalla, et se on niin tärkeä se mikä se oma.

V₄: Nii ehkä se on enemmän kiinni kuitenkin siitä kohtaamiskyvystä, kun kohdataan ihmisiä, ni miten se onnistuu se sosiaalinen kanssakäyminen, se meidän työssä painottuu kuitenkin niin paljon. Et tavallaan se on just meidän vahvuus, ku meit on erilaisella osaamisella ja erilaisella koulutustaustalla, ni sitte yhdessä me pystytään, et me vähän paikkaillaan ja autetaan toisiamme erilaisella osaamisella. Et sit jos vaikka kirjalliset tai suunnittelutyö ei kaikille luonnostaan tuu, ni sit se on jollekin ominta. Tai kaikilla ei ole niin hyvät somen käyttötaidot, mut jollekki se on sitä ominta, ni silleen aika hyvin paikkaillaan toisiamme.

V₃: Semmonen et vaik joku nyt ois käynny ammattikorkeakoulun, mut sit hän ei ois mitenkään ihmisenä semmonen, kuka osaa kohdata ihmisii, ni. Kyllä sitä kohtaamista voi vähän treenata, mut kyl mul on semmonen, et se kumminki jotenki tulee

meil luonnostaan, et sit jos sul ei oo yhtään sitä vaik sä oot kuinka jotku hienot koulut, ni sit se on kuitenkin tosi suuri miinus siinä työssä et sitä pystyy tekee.

V₅: Nii tai kulkee pitkin seinänvieriä ja kattelee vaan.

V₄: Ja varmaan täs pitää olla just sellanen avoin mieli ja valmis siihen kohtaamiseen myös, et ei pelkästään ne taidot vaan myös et on se halu hakeutua ihmisiä lähelle ja niitten kans keskustelua ja kommunikaatioo.

Nuoriso-ohjaajat, fokusryhmäkeskustelu

Keskusteluissa korostui näkemys nuorisotyöntekijän aitoudesta ja persoonasta. Kuten edellä olevassa keskustelussa persoonan merkitys nuorisotyöntekijälle korostuu ja heille asetetaan tietynlainen vaatimus sosiaalisesta luonteesta. Kuitenkin samanaikaisesti tul-
laan luoneeksi mielikuva nuorisotyöhön ei niin hyvin kelpaavasta henkilöstä, joka näyt-
täytyy hiljaisena ja sisäänpäin kääntyneenä sekä henkilön haluttomuutena sosiaaliseen
vuorovaikutukseen. Kun nuorisotyöntekijyyden saavuttamisen voidaan nähdä vaativan
tietynlaista persoonaa ja olemusta, korostetaan samalla kuitenkin työyhteisön moninai-
suuden merkitystä ja erilaisten persoonien tarvetta.

Kuten yllä olevassa keskustelussa, toistui kohtaamistaidon merkitys aineistossani use-
asti. Kohtaamistaito tulee nuorisotyöntekijällä ikään kuin luonnostaan, eikä sitä tarvitse
harjoitella erikseen. Sitä pidettiin itsestäänselvänä ominaisuutena nuorisotyöntekijöillä,
minkä takia luultavasti sitä, mitä kohtaamistaito tarkoittaa ei avattu tai siitä puhuttiin yh-
teisymmärryksessä. Analyysini mukaan kohtaamistaito on jotakin, joka määrittelee sen,
pääseekö astumaan nuorisotyön kentälle. Tämä tulos on linjassa Kiilakosken (2015,
164) tutkimuksen kanssa, jossa hän toteaa nuorisotyön osaamisen keskiössä olevan
taito olla lähellä nuoria ilman suurta auktoriteettiasemaa. Nuorisotyöntekijän osaamis-
vaatimuksena ei siis ole mikään tietty tieto tai taito, vaan kyky olla läsnä nuoren elä-
mässä.

Nämä nuorisotyöntekijän toimijuuden edellytyksinä esiintyvät persoona, olemus ja koh-
taamistaito näyttäytyivät usein keskusteluissa jonakin, joka tulee nuorisotyöntekijältä
luonnostaan ja on kiinteä osa hänen ruumistaan. Nuorisotyön diskursiiviseen käytäntöön
ei pääse osaksi koulutuksen avulla, vaan sisäänpääsylippuna toimii pikemminkin halu
toimia muiden ihmisten kanssa ja luontainen kyky vuorovaikutukseen. Jos ei tule toimeen
muiden ihmisten kanssa, eikä osaa kohdata oikein, ei saavuta kunnallisen nuorisotyön
määrittelemää toimijuutta. Edellä esitetty lainaus nuoriso-ohjaajien keskustelusta kuvaa
hyvin aineistossani esiintyvää näkemystä nuorisotyöntekijyydestä ja sen osaamisvaati-
muksista. Tarkasteltaessa kunnallista nuorisotyötä diskursiivisena käytäntönä nämä nä-
kemykset tuottavat puhetta ja toimintaa, joka on nuorisotyön diskurssissa mahdollista ja

toivottua. Nuorisotyöntekijän toimijuuden voi nähdä ikään kuin rakentuvan hänen persoonansa ympärille, jolloin hänen osaamisensa on riippuvainen hänen henkilökohtaisesta olemuksestaan ja näin siitä tulee myös itsestään selvää ja kyseenalaistamatonta (esim. Davies 2000).

6.2 Nuorisotyöntekijöiden ristiriitainen toimijuus

Just joku nuori tulee talolle ja kysyy et onks se ja se ohjaaja töissä ja jos ei oo nii se lähtee pois. Tota kuuluu aika paljon, että meilläki sitä tapahtuu et ne tulee sen tietyn, kenen kaa ne on saanu sen kontaktin nii halua sen kanssa tehdä jotain.

Nuoriso-ohjaaja (V10), työpaja 1

Nuoriso-ohjaaja tuo esiin sitaatissa, miten nuori on kiinnittynyt tiettyyn ohjaajaan. Kun kyseinen ohjaaja ei ole töissä, ei nuorikaan välttämättä halua osallistua nuorisotyön toimintaan. Nuorisotyö nähdään aineistossani henkilökohtaisena tekemisen tapana, mikä on samansuuntainen tulos kuin Brunilan (2009) väitöskirjassa tasa-arvotyöntekijöiden puhuessa tasa-arvotyöstä. Nuorisotyön tekeminen persoonalla siirtää vastuun nuoresta nuorisotyöntekijälle, jolloin vastuu nuoren elämässä tapahtuvista muutoksista on myös nuorisotyöntekijällä. Nuorisotyöntekijän toimijuuden ehtona voidaan ikään kuin sanoa olevan edellytys työskennellä oman persoonan ja kokemuksien avulla, jolloin nuoriin muodostetut kontaktit voivat muodostua hyvin henkilökohtaisiksi. Kuitenkin aineistossa usein korostettiin sitä, ettei nuorisotyöntekijä ole nuoren kaveri vaan luotettava aikuinen.

Keskusteluissa esiintyi myös huoli työntekijöiden nopeasta vaihtuvuudesta, joka nähtiin toimijuuden haasteena ja jopa esteenä. Työntekijöiden vaihtuvuus estää tulosten mukaan pitkäjänteisen työn tekemisen nuorten kanssa, jonka takia nuoren hyvinvointi ja sen edistäminen voivat kärsiä. Henkilöityminen ja henkilökohtaisena tekemisen tapana nuorisotyö siirtää vastuun nuoren hyvinvoinnista nuorisotyöntekijälle. Tomi Kiilakoski, Viljami Kinnunen ja Ronnie Djupsund (2015) huomasivat tarkastellessaan Kokkolan nuorisotyötä, että sen toiminnot olivat riippuvaisia työntekijöistä. Tämä havainto on yhteneväinen tulosteni kanssa, jossa nuorisotyö kiinnittyy vahvasti tekijäänsä. Nuorisotyö ei henkilöitynyt vain nuoriso-ohjaajien puheessa, vaan sitä kuvattiin myös suunnittelijoiden kesken nuorisotyössä vallitsevana tapana toimia. Suunnittelu- ja kehittämistyötä kuvattiin riippuvaisena työntekijästään, jolla oli vastuu viedä asioita eteenpäin ja tuoda tietoa työyhteisölle. Keskusteluissa tuotiin esiin myös nuorisoalan kehittymisen myötä tapahtunut ammatillistuminen, minkä takia työtehtävät eivät ole niin sidoksissa työntekijän intohimoon aiheesta.

Nii sit tulee helposti se riittämättömyyden tunne, kun sä huomaat tavallaan et talossa on nuoria, jotka tarvitsee sun läsnäoloa ja semmosta ja samaan aikaan on aikataulupaine jostakin ja deadline painaa jostain toisest tehtävästä päälle, ni sit siinä on vähän ristiriitanen olo, et tietää et tärkeätä ois olla läsnä tässä niitten nuorten kaa, mut sitte toisaalt siel on se deadline.

Nuoriso-ohjaaja (V4), fokusryhmäkeskustelu

Yllä olevassa katkelmassa nuoriso-ohjaaja kuvaa tasapainotteluaan nuorten kanssa tehtävän työn ja muiden työtehtävien välillä. Erilaisten projektien määrä näyttäytyi aineistossani suurena ja usein niiden kuvattiin vievän aikaa *oikealta työltä*. Nuoriso-ohjaajien arjessa projektit tuottivat riittämättömyyden tunnetta, kun ne veivät aikaa nuorten kanssa tehtävältä työltä. Riittämättömyyden tunteen kokeminen kiinnittää työstä ja sen rakenteista johtuvat ongelmat työntekijään, jolloin työntekijä joutuu etsimään ratkaisuja itseltään. Terapeuttisessa eetoksessa omasta persoonasta muodostuu keskeinen elämässä suoriutumisessa ja itseään kehittämällä voi näin onnistua paremmin työssään nuorten kanssa tai *antaa itsestään jotain nuorelle*, kuten aineistossa usein mainittiin. Yhteiskunnallisista ongelmista tulee näin yksilön ongelmia (Furedi 2004), mikä näkyy aineistossani puhuttaessa työstä ja sen haasteista useimmiten liiallisena työmääränä. Tätä kiirettä nuorisotyöntekijät hallitsevat tai pyrkivät hallitsemaan itsensä kehittämisellä, johon kuuluvat esimerkiksi itsensä johtamisen ja ajankäytön hallinnan taidot.

Suunnittelijoiden ja esimiesten kesken projekteista puhuttiin nuorisotyön kehittämismahdollisuuksina, mutta usein myös sekavina ja *sälänä*. Nuoriso-ohjaajat näkivät projekteissa kuitenkin mahdollisuuden kehittää osaamistaan nuorisotyössä, koska nuorisoalan uramahdollisuudet ovat suhteellisen rajatut. Eniten keskusteluissa korostui projektien mukanaan tuoma kiire ja oman työn aikatauluttaminen. Nuorisotyö nähtiin yleisesti pitkäjänteisyyttä vaativana toimintana, jossa projektimaailman nopeatempoisuus nähtiin heikentävän työn laatua.

Nuorisotyöntekijät toivat esiin keskusteluissa resurssien vähyyttä, kuten myös Brunilan (2012a) tutkimuksessa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulutuksesta. Sen avulla osoitettiin, että olisi mahdollista tehdä enemmän nuorten hyväksi esimerkiksi palkkaamalla lisää työntekijöitä. Sitoutuneisuus nuorten kanssa tehtävään työhön tulee esiin nuorisotyöntekijöiden toimijuudessa, jonka ehtona näyttäytyy olevan aito halu olla nuoren tukena erilaisissa tilanteissa. Resursseista puhuttaessa korostettiin nuorisotyön yhteiskunnallista merkitystä, jolloin nuorisotyön ennaltaehkäisevä tehtävä tuotiin esille. Nuorisotyöntekijöiden keskusteluissa voidaan ikään kuin nähdä muodostuvan kuva,

jossa nuorisotyöntekijä on ainoa nuoren puolella oleva toimija. Keskusteluissa nuorisotyöntekijät vaikuttivat erittäin sitoutuneilta työhönsä nuorten kanssa, mikä korostui puhuttaessa vähäisistä resursseista ja nuorisotyön yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Jos yks sana ois, niin se ois ennaltaehkäisevä työ, eli me mun mielestä ennaltaehkäistään ja mahdollistetaan. Ennaltaehkäistään ja mahdollistetaan, varmistetaan se, että jokaisella nuorella on jonkunlainen paikka, harrastus, tekeminen. Koska se on ihan tutkitusti tutkittu, että jos näin on, niin välttyy monelta pahalta. Ja ehkä se monipuolisuus, jos mä puhun meidän palveluista, niin mun mielestä meidän nuorisopalveluilla on riittävän monipuolinen niin sanottu palvelutarjotin, jotta me voidaan tavottaa mahdollisimman moni nuori.

Esimies (V6), fokusryhmäkeskustelu

Nuorisotyön luonnehdintoja tuloksissani yhdisti näkemys vapaaehtoisuudesta, yhteisöllisyydestä ja ennaltaehkäisystä. Howard Williamsonin (2017, 193) mukaan nuorisotyö nähdään nykyisin keinona ehkäistä erilaisia yhteiskunnassa esiintyviä sosiaalisia huolia, kuten nuorten työttömyyttä tai nuorisorikollisuutta. Nuorisotyön avulla voidaan ikään kuin ehkäistä yhteiskunnallisia ongelmia kohdistamalla sen toimenpiteet nuoriin, jolloin terapeutin eetos mukaisesti yhteiskunnallisiin ongelmiin haetaan ratkaisuja kohdistamalla katse yksilöön (Ks. Furedi 2004). Keskusteluiden perusteella nuorisotyö nähtiin pääosin ennaltaehkäisevänä työnä. Ennaltaehkäisyn diskurssi oli vallitseva sekä fokusryhmäkeskusteluissa että työpajoissa. Nuorisotyön nähtiin ennaltaehkäisevän jotakin, joka on hyvän elämän ja hyvinvoinnin esteenä, kuten edellisessä katkelmassa sitä kuvataan jonakin pahana nuoren elämässä.

Nuorisotyön yhteiskunnallista merkitystä korostettiin ennaltaehkäisy-diskurssilla, koska ennaltaehkäisemällä nuorten ajautumista yhteiskunnan ulkopuolelle tuotetaan samalla yhteiskuntaan enemmän hyvinvoivia kansalaisia. Tätä voi kuvata Brunilan (2009) mukaan diskurssitaituruutena, jonka avulla nuorisotyöntekijät hallitsevat diskursseja mahdollistaakseen toimintansa ja asemansa hyvinvointipalveluna. Kuitenkin tätä diskurssia yhdisti vaikeneminen siitä, mitä ennaltaehkäistään. Keskusteluissa haluttiin ennaltaehkäistä ja nuorisotyö nähtiin ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toimintana, mutta kukaan ei suoranaisesti määritellyt ennaltaehkäisyn kohdetta. Ennaltaehkäisystä on tullut niin itsestään selvää nuorisotyön diskursiivisessa käytännössä, ettei sitä tarvitse erikseen määritellä (Ks. Foucault 2005). Ymmärrän ennaltaehkäisyllä tarkoitettavan syrjäytymisen ehkäisyä, jonka avulla nuorisotyön voidaan nähdä hakevan legitimeettään. Nuorisotyön määrittäminen ennaltaehkäisevänä legitimoit se toimintaansa, koska se mitä ennaltaehkäistään, määräytyy yhteiskunnan vaatimuksista. Nuorten kiinnittäminen osaksi

yhteiskuntaa on nuorisotyön keskeinen tehtävä, jolloin nuorisotyöntekijän toimijuutta ohjaa vaatimus sitouttaa nuoret yhteiskuntaan ja sen toimintaan.

V₁₆: Tääl tulee just se, et puhuttiin paineista ja nyt annetaan mahdollisuuksia vaikuttaa. Ja just se miten me tasapainotellaan sen kaa, et me ei luoda liikaa niitä. Et sun täytyy tehdä näin ja näin ja näin, et sä vaikutat ja sä olet suurempaa. Versus se

V₁₇: Koulusta tulee paineita, vanhemmilta, harrastuksista ja sit me lyödään.

V₁₆: Joo et lyödää. Saat nyt tästä näin, vaikutat ja olet ja sinulle tulee. Lisää paineita. Et nuorisotalollaki et välil must tuntuu, et vaaditaan liikaa jo sillä, et meil on näit ryhmiä ja et tule tähän ryhmään, tuutko vetämään tätä kerhoa. Oletko vaikuttajanuori mene tonne ja ootko tätä ja tuota. Sillee niinku.

V₁₈: Mä joudun säännöllisesti muistuttamaan itselleni ja kollegoilleni, että muistattekko, nää nuoret on ollu koko päivän jo töissä. Et koulu on heidän työtä. He tulee tänne vapaa-aikaa viettämään ja siin vaihees hei tee tätä, tee tätä. Et kuin paljo sä haluat sun duunipäivän jälkeen lähtee vaikuttaa politiikkaan ja tehä ruokaa ja suunnitella kokonaisuuksia ja se pitää muistaa.

Nuoriso-ohjaajat, työpaja 2

V₁₉: Jos kaikki pyrkii siihen vaa, et kaikki on jotenki sitä varten et siihen töihin pääsemiseen, nii ei voi olla se vaan tavoitteena, pitää olla muutakin. Nuorisotyöllä nimenomaan. Et kaikkee ei voi tehdä sitä varten vaan, että vaikka me tiedetään et se edesauttaa sitä varmaan, mut se ei voi olla vaa sen takii sanotettuna, et se tähtää siihen töihin pääsyyn.

V₂₀: Just, just, joo, siel on oltava muuta.

V₁₉: Et täs vois olla muitaki paineita tavallaan ku työt et ylipäänsä nää paineet yhteiskunnan eri asioihin

V₂₁: Tai jotenki aattelis, et ne paineet on siellä joka tapauksessa olemassa, et meidän ei tarvii tuoda niitä lisää eikä tuodakaan.

V₁₉: Juuri niin. Ehkä vähän huomata niitä muita asioita ku ne paineet, et mitä muita asioita on. Et vähän saada sitä katsetta käännettyä pois niistä.

Nuoriso-ohjaajat, työpaja 2

Keskusteluissa esiintyi myös toisin tekemisen mahdollisuus, joka näyttäytyi yhteiskunnan paineiden kautta. Nuorisotyöntekijät toivat esiin nuorten tarpeen vain olla. Keskusteluissa nähdään yhteiskunnan suoritusmentaliteetti ja yksilöön kohdistuvat paineet, joilta nuorisotyöntekijät haluavat nuoria suojella. He kuitenkin edellisen sitaatin mukaisesti painivat hankalassa positiossa, jossa heidän työnsä tavoitteena on niin sanotusti aktivoida ja ohjata nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen samanaikaisesti pyrkien luomaan tilaa olla nuorten vapaa-aikaan. Nuorisotyössä tavoitellaan elämäntaidon kultivointia, jonka avulla nuori ymmärtää, että on tärkeää myös vain olla ja rauhoittua. Kun muut toimijat asettavat nuorille erilaisia paineita, eivät nuorisotyöntekijät halua kasvattaa niitä omilla toiminnoillaan. Kuitenkin nuorisotyössä nuorille ohjataan erilaisia toimintoja, joiden avulla he voivat kehittää itseään.

7 Nuoret nuorisotyöntekijöiden silmin

Edellisessä luvussa vastasin ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni tarkastelemalla kunnallisen nuorisotyön tarjoamia toimijuuden ehtoja nuorisotyöntekijöille. Tässä luvussa vastaan toiseen tutkimuskysymykseeni eli tutkin sitä, millä tavalla nuori asemoituu nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä, kun he puhuvat nuorisotyöstä. Toisin sanoen tarkastelen sitä, millaisia subjektipositiioita nuorisotyöntekijöiden näkemykset nuorisotyöstä muodostavat ja mahdollistavat nuorille.

7.1 Nimeäminen nuoreksi

V₁₁: Ne nuoret, yks ryhmä on ne nuoret, jotka haluaa liittyä siihen toimintaan. Vähän niinku ehkä toi (Paikan nimi) on semmonen. Et tiedetään et siel on sellast toimintaa nii osa tulee sinne. Tai et jos sä oot kiinnostunu tanssitoiminnasta niin sit sä tiedät, kuulet et siellä on joku ryhmä, jossa voi oppia jotain tiettyä tanssia, mikä sua kiinnostaa. Sitte osahan on näitä, jotka tulee kavereiden kanssa hengailee et ne ei hae jotain tiettyä semmosta harrastusta tai jotain tiettyä tekemistä.
V₁₂: Eikä mitää huomioo aikuiselta, vaan ne haluaa vaa olla.

Nuoriso-ohjaaja (V11) ja esimies (V12), työpaja 1

Edellisessä katkelmassa nuorisotyöntekijät keskusteleivat siitä, millä tavoin nuoret astuvat nuorisotyön kentälle. Vapaaehtoisuuden eetos kuvaa nuorisotyöntekijöiden tapaa puhua ja asemoida nuoria suhteessa nuorisotyöhön. Sekä fokusryhmäkeskusteluissa että työpajoissa puhuttiin siitä, miten nuoret tulevat nuorisotyön palveluiden piiriin. Tämä tapahtui useimmiten nuorten omasta tahdosta lukuun ottamatta etsivää nuorisotyötä, jossa nuoret tulevat nuorisotyön piiriin palveluohjauksen kautta. Kuitenkin keskusteluissa vallitsi huoli niistä nuorista, jotka eivät hakeudu nuorisotyön toimintaan. Heidän nähtiin olevan vaarassa syrjäytyä, ja nuorisotyön nähtiin olevan keino ennaltaehkäistä mahdollista syrjäytymistä. Nuorisotyön nähtiin ikään kuin olevan nuoren elämälle välttämättömyys, joka mahdollistaa elämässä tarvittavien taitojen oppimisen.

Yllä olevassa keskustelussa nuorisotyöntekijät tulevat myös kuvanneeksi, millaisia nuoria toiminnassaan kohtaavat. Se kuvastaa hyvin aineistossani vallitsevaa tapaa puhua nuorista, joka tapahtuu erilaisten ryhmittelyiden ja vastakkainasetteluiden avulla. Tässä esimerkissä nuorisotyöntekijät tulevat muodostaneeksi kaksi nuorten ryhmää: tekijä- ja hengailijanuoret. Aineistossani keskusteluiden kohteena olivat nuorisotyö ja sen erilaiset tekemisen tavat, tavoitteet ja tehtävät. Nuorisotyöstä keskusteltiin pääasiassa nuorten kautta, jolloin nuoret määriteltiin työn kohteeksi. Toisin sanoen nuori asemoituu kunnal-

lisen nuorisotyön diskursiivisessa käytännössä objektiksi. Toisaalta nuorista puhuttiin yhdenvertaisina toimijoina nuoriso-ohjaajien rinnalla usein yhdessä tekemisen kautta, jolloin nuori asemoituu nuorisotyöntekijän kanssa diskursiivisen käytännön subjektiksi. Silloin nuoriso-ohjaaja ei ole ikään kuin ohjaamassa ja tekemässä valintoja nuorten puolesta, vaan nuori saa itse määritellä tekemisensä ja olemisensa tavan. Näin nuoriso-ohjaaja toimii hänen kanssaan yhdessä.

Nuorisotyöhön liittyy aina valtaa määritellä ja nimetä nuoria. Kuten aiemmin esitin, diskurssien avulla nimetään se, mikä on tietyssä diskurssissa totta ja mikä ei. Näin ollen nuorisotyöntekijöiden puheessa määritellään ja nimetään nuoria ja nuoruutta samalla muodostaen erilaisia hierarkioita diskurssin sisällä. Nuorisotyöntekijöiden keskusteluissa tullaan samalla määritelleeksi nuoria ja nuoruutta, jolloin vallalla olevat diskurssit pyrkivät määrittelemään sen, millainen nuori ja millainen nuoruus on hyväksyttyä ja toivottavaa (esim. Carabine 2001; St. Pierre 2000). Nuoria kuvataan ja ryhmitellään aineistossani samoin kuin Brunilan ja kumppaneiden tutkimuksessa (2019) erilaisiin vastakkaisiin kategorioihin, kuten esimerkiksi iän, sukupuolen ja kielen perusteella. Nuoria nimetään erilaisiin ryhmiin, kuten suomalaisiin ja maahanmuuttajiin, tyttöihin ja poikiin, haastaviin ja rauhallisiin, hiljaisiin ja äänekkäisiin, aktiivisiin ja passiivisiin sekä tekijöihin ja hengailijoihin. Nämä nimeämiset tuottavat erilaisia ehtoja yksilön olemiselle ja toiminnalle, kuten Brunilan ja kumppaneiden (2019) tutkimus on osoittanut.

Mun mielestä se on ainaki vaan niin parasta täs työssä, ku näkee niin monia nuoria ku ne on niin kaikki omii persoonia. Just eilenki ku vedettiin sitä tyttöryhmää, mist puhuttiin ja vaik se oli kuin villi ilta ja tehtiin retki (Paikan nimi). Ja oli aika haastava ilta, mut jotenki ku mä sanoin just niist haasteista, niitten haasteiden takii me sitä tehään. Et ei mul ainakaan sen jälkeen ollu sellanen, et ei enää koskaan, vaan silleen, et olipa kyllä kreisiä, mut vitsi tästä tulee hyvä, et sen näkee sen jotenki.

Nuoriso-ohjaaja (V3), fokusryhmäkeskustelu

Kun nuorisotyöntekijät puhuivat keskusteluissa haastavista nuorista, tulivat he samalla tuottaneeksi ei-haastavien nuorten subjektiposition. Ei-haastavaa nuorta voidaan tulosteni perusteella pitää ikään kuin ideaalinuorena, jota kohti nuoria pyritään ohjamaan. Toisin sanoen edellä mainitsemani tekijänuoret ja ei-haastavat nuoret liitetään samaan aktiivisten nuorten ryhmään. Aktiivinen nuori näyttäytyy keskusteluissa nuorisotyön toiminnan tavoitteena. Kun nuori nimetään aktiiviseksi nuoreksi, kohdistetaan häneen erilaista toimintaa kuin esimerkiksi passiiviseen, hengailijanuoreen. Nuorisotyöntekijöiden keskusteluissa nuoria kategorisoidaan erilaisiin ryhmiin, jotta heille voidaan kohdentaa

erilaista toimintaa. Nämä nimeämiset tulevat samanaikaisesti luoneeksi kuvaa toivotunlaisesta nuoresta, johon nuorisotyöntekijät pyrkivät nuoria ohjaamaan ja kasvattamaan. Tämä ihannenuori näyttäytyi aineistoni mukaan nuorena, joka on halukas kehittämään itseään ja oppimaan uusia taitoja. Analyysini mukaan ihannenuori näyttäytyi terapeuttisen eetoksen mukaisena itsevastuullisena toimijana, joka ymmärtää omat vajavaisuutensa ja on valmis kehittämään niitä. Kuitenkin nuorisotyössä pyritään ohjaamaan nuoria löytämään *oma juttunsa*, jonka avulla nuori kiinnittyy yhteiskuntaan.

Kuten aiemmin kuvasin luvussa 2.2. esiintyy nuorisotyössä ristiriitaisia kasvatustavoitteita. Toisaalta nuoria kasvatetaan yhteiskunnan arvojen ja normien mukaisesti kohti aktiivista kansalaisuutta ja toisaalta kasvatuksen tavoitteena on nuorten identiteetin kehittäminen sekä erilaisten heitä kiinnostavien tietojen ja taitojen oppiminen. Tuloksissani vallitsi kuitenkin yhteisesti hyväksyttynä nuorisotyön kasvatuksellisenä tavoitteena nuorten oman paikan löytäminen yhteiskunnassa ja tietynlainen hyvän elämän saavuttaminen. Toin esiin aiemmin myös sen, ettei ole väliä millainen nuori on, vaan se miten hän kokee itsensä, kykynsä ja tunteensa (Ks. Kiilakoski 2015). Tämä näkemys oli kantava myös saamissa tuloksissani. Kuitenkin tulkintani mukaan tämän näkemyksen voidaan ikään kuin sanoa asettavan nuoret haavoittuvaan asemaan, kun nuoresta voidaan aina löytää jotain kehitettävää.

Niin onhan sellaset kohdennetut paikat sit tietenkin, et löytää niit samanhenkisiä ystäviä. Ystävyysuhteet voi rakentua sitä kautta ja ne tukee siihen et löytää sellast yhteenkuuluvuuden tunnetta ja auttaa siihen kaikkeen oman identiteetin rakentamiseen. Mutta sitte myöski se, et meijänki toiminnassa on kans kaikenlaisia nuoria erilaisista elämäntilanteissa ja silti kuitenkin kaikki otetaan sinne ja tehää samaa juttuu ja kaikki pääsee oppimaan ja kokeilemaan samoja asioita, että seki sit toisaalta rohkasee et ei oo aina se et mä oon tällänen tai tietynlainen enkä voi osallistua, jos en oo samanlainen ku kaikki muut.

Nuoriso-ohjaaja (V13), työpaja 1

Nimeämisen tapaa vastustettiin keskusteluissa, kuten yllä olevassa sitaatissa. Nuoria on erilaisia ja heillä jokaisella on analyysini mukaan oma persoona, jonka mukaan nuorisotyöntekijä ohjaa nuorta ja omaa tekemistään. Työ ei voi kohdentua ainoastaan syrjäytyneisiin tai syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin aineistoni mukaan. Näkemys nuorisotyön universaaliudesta kilpaili tuloksissani kohdennetun nuorisotyön kanssa. Vaikka tuloksissani korostui näkemys nuorten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisessa, nähtiin kaikille avoin toiminta ja erilaiset harrastusryhmät tärkeinä nuorten hyvinvoinnin kannalta. Nuorisotyö on ikään kuin nuorten sulatusuuni, jossa nuorten taustoilla ei ole merkitystä. Yhteiskunnan muodostavat eriarvoistavat rakenteet hälvenevät, kun nuorisotyössä kaikki nuoret

tekevät samoja asioita ja samoilla säännöillä. Nimeämällä nuoria erilaisiin ryhmiin toimii pikemminkin työvälineenä, jolla nuorisotyöntekijät kohdentavat työtötään. Kuitenkin lähtökohtana työlle on se, että jokainen nuori on arvokas ja hänen kanssaan työskennellään hänen itsensä määrittelemällä tavalla.

Nuorisotyön tekeminen persoonalla kiinnittää vastuun nuorten ongelmista nuorisotyöntekijälle, kuten aiemmin esitin. Keskusteluissa persoonan merkityksen korostaminen ei liittynyt vain nuorisotyöntekijöihin, vaan samanlainen näkemys oli havaittavissa nuorista puhuttaessa. Nuorisotyöntekijöiden kesken vallitsi yhteisymmärrys siitä, että jokainen nuori kohdataan yksilönä eikä työn tekemisen tavassa ole keskeistä se, millainen nuori on. Tämä hyvää tarkoittava näkemys nuoren mahdollisuudesta itse valita, miten hän itsensä määrittelee, ja nuorisotyöntekijän yksilöllisestä tavasta kohdata nuori, kuvastaa myös yhteiskunnassa vallitsevaa individualisoitumisen vaadetta. Seuraavaksi analysoin tarkemmin, millä tavoin nuoria asemoidaan nuorisotyössä terapeutin eetoksen viitekehyksessä.

7.2 Mahdollisuus olla minä

Yhteinen tekijä hiljasille nuorille ja sit niinku koviksille tai semmosille nuorille on et niitten on vaikee ilmasta itteään ja tunteitaan ja fiiliksiään, et niil on se sama haaste siinä.

Nuoriso-ohjaaja (V22), työpaja 2

Nuoret nähtiin tulosteni mukaan lähtökohtaisesti henkilöinä, joilla on haasteita, ongelmia ja tarpeita elämässään. Kuten edellä olevassa sitaatissa nuoriso-ohjaajan puheesta voidaan ikään kuin päätellä nuorilla olevan tarvetta oppia itseilmaisua ja tunteiden käsitteilyä, joka ei ole riippuvainen millainen nuori yksilönä on. Brunila ja Ecclestone (2015) ovat osoittaneet tunnetyöskentelyn korostuneen koulutuksessa, minkä osuuden voi nähdä analyysini perusteella kasvaneen myös nuorisotyön kentällä. Kohdennettu ja yksilöllinen tuki keskusteluissa kohdistui usein itsetunnon vahvistamiseen, identiteetin rakentamiseen ja sosiaalisten taitojen parantamiseen. Kuten aiemmin olen esittänyt terapeutin eetos arvioi yksilön hyvinvointia useimmiten minäkuvan ja itsetunnon avulla (Ks. Madsen 2014). Huono itsetunto kertoo terapeutin eetoksen mukaan kriisistä elämässä, jolloin itsetunnon kehittämisellä voidaan parantaa yksilön hyvinvointia.

Nuorisotyöntekijät puhuivat nuorten kanssa tehtävästä työstä erilaisin terapeuttisin interventioiden avulla, joilla pyrittiin ohjaamaan nuoria ymmärtämään ja käsittelemään tunteitaan sekä vahvistamaan itsetuntoaan. Tämä on linjassa Brunilan (2012b) tulosten kanssa, jossa syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin kohdistuvat toimenpiteet painottuivat pääasiassa tunnetyöskentelyyn ja muihin terapeuttisiin interventioihin. Ennaltaehkäisyllä pyritään tulosteni mukaan ohjaamaan nuorta kohti haluttua subjektipositiota, jolloin samalla tullaan estäneeksi nuoren asemoituminen vääränlaiseen subjektipositioon. Nuoret saivat nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä hauraita ja haavoittuvia subjektipositioita, minkä takia heitä tulee tukea ja auttaa esimerkiksi sosiaalisen vahvistamisen avulla.

Nuorisotyöntekijät painottivat nuorten tarvetta yksilölliselle tuelle, jonka osuus nuorisotyössä tulkintani mukaan on vahvistunut verrattuna aiempaan näkemykseen nuorisotyön universaaliudesta. Yhteiskunnassamme vallitseva terapeuttinen eetos on ikään kuin paineistanut myös nuorisotyöntekijöitä muokkaamaan työtötään kohti yksilöä eli yksittäistä nuorta, ja näkemään tämän ensisijaisesti hauraana ja haavoittuvana (Ks. Furedi 2004; Brunila 2012a; Brunila ym. 2019). Nuorisotyöntekijät tulevat muodostaneeksi nuorille erilaisia tuetuksi tulemisen positioita, mikä on samansuuntainen tulos kuin Kalle Mäkelän ja Kristiina Brunilan (tulossa) tutkimuksessa. Mäkelä ja Brunila (tulossa) toteavat tuetuksi tulemisen tarkoittavan toisaalta sitä, että nuori ottaa vastuun itsestään ja elämästään. Toisaalta nuoren tulisi olla tietoinen heikkouksistaan ja pyrkiä eroon niistä. Erilaiset persoonat vaativat erilaisia kohdennettuja toimenpiteitä, joilla nuorisotyöntekijät vastaavat näihin erilaisten persoonien vaatimiin tarpeisiin. Kuitenkin samalla nuori tulee ikään kuin vastuullistetuksi itse asettumaan johonkin ryhmään, jossa hänen tarpeisiinsa voidaan vastata.

Ensimmäinen tarve on se, jos nuorella on joku oma toive, et mitä itse hahmottaa et okei tää on sellast mitä mä haluan. Et se voi olla meidän ammattikuntamme ylpeys, et me löydetään tän tarpeen takaa sen nuoren niinku muita tarpeita, mitä sil on, jotta se pystyy operoimaan, jotta se pystyy toteuttamaan itseensä. Eli se voi olla, että ehkä nuori ei aina välttämättä hahmota itse, mitkä on se todelliset tarpeet. Ehkä nuoriso-ohjaaja kykenee siinä ensinnä tyydyttää nää sen nuoren omat toiveet ja sit myös näkemään sitä isompaa kokonaisuutta, missä nuori on ja tunnistaa, että nuorta pitää tukea myös näillä tavoin, jotta sen muut tarpeet, mitä sillä on niin ja se ei ehkä itse pysty hallitsemaan niitä. Se ei ehkä itse pysty toteuttamaan niitä tarpeitaan, niin nuoriso-ohjaaja on siellä monitasoisesti auttama.

Nuoriso-ohjaaja (V14), työpaja 1

Nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä nuori on joko itse havainnut oletetun tarpeen tai nuoriso-ohjaaja on havainnut sen yksin tai yhdessä nuoren kanssa. Keskusteluissa nuoret näyttäytyivät useimmiten aktiivisina toimijoina, jotka itse valitsevat olemisen ja tekemisen tapansa. Kuitenkin nuorisotyöntekijöiden puheessa esiintyi usein nuorten ryhmitelyä, jolloin aiemmin kuvaamastani terapeutin eetoksen tarjoamasta haavoittuvuudesta rakentuu nuorelle olemisen ja toiminnan tapa. Brunila ja kumppanit (2019) ovat todenneet haavoittuvuuden korostavan psykoemotionaalisia ongelmia, jossa nuoren tulee ensin tunnistaa itsessään ongelma ja sen jälkeen muuttaa sekä olemisensa tapaa että toimintaansa toivottuun suuntaan. Terapeuttisessa eetoksessa tarvelähtöinen työ näyttäytyy syklinä, jossa nuori nähdään pääsääntöisesti haavoittuvana ja tuen tarvitsijana. Tämä tuen tarve tulee ensin joko nuoren itse tai nuorisotyöntekijän havaita, jonka jälkeen siihen voidaan kohdistaa terapeuttisia interventioita, joiden avulla esimerkiksi nuoren itsetunto ja tunnetaidot vahvistuvat (Ks. Brunila 2012b).

V₂₁: Mites ne tavoitteet? Mitä haluamme saada aikaan nuorisotyön näkökulmasta. Huoli ilmastonmuutoksesta ja turvattomuus. Huolen ja turvattomuuden poistaminen ei ehkä ihan riitä.

V₁₉: Kai se on et se usko säilyis, et tekee sen pienenki teon yhdessä. Et me nyt paransimme maailmaa, et se on, et se oli konkreettinen teko, se tapahtu. Nii se on tavallaan kauheen simppeleä, et ku saa niitä kokemuksia et mä tein jotain tai me tehtiin jotain yhdessä. Se oikeesti tuli ja se tapahtu. Se ei muuttanu koko maailmaa, mut se oli yks askel ja mä oon valmis ottaa seuraavan, koska se on selkeesti mahdollista myös.

V₂₀: Juuri niitä nuoria, jotka siinä on mukana. Nii tukee niitten.

V₂₁: Nii ja se tuottaa just sitä osallisuuden tunnetta, mikä lisää sitä halua jatkaa eteenpäin ylipäättään. Niinku et mun kannattaa osallistuu tähän yhteiskuntaan ja tehä nää mun omat, omat työni.

Nuoriso-ohjaajat, työpaja 2

Nuoriso-ohjaajat pohtivat nuorisotyön tavoitetta, joka näyttäytyy laajempänä kuin turvallisen kasvuympäristön luomisena. Tavoitteeksi määritellään luottamuksen säilyttäminen yhteiskuntaan, joka korostui myös muissa keskusteluissa. Nuoren luottamusta yhteiskuntaan vahvistetaan toimimalla yhdessä jonkin asian eteen, jolloin nuori oppii ja ymmärtää oikeanlaista yhteiskunnallista toimijuutta. Oikeanlainen toimijuus näyttäytyy vastuunottamisena itselle tärkeistä asioista. Nuoren täytyy ottaa vastuu omasta itsestään ja elämästään, jota nuorisotyöntekijä tukee. Kuten aiemmin toin esiin, nuorisotyöntekijä asettuu tai asetetaan usein paremmin tietäjän paikalle (Ks. Hakala 2007), josta hän ohjaa nuorta *ymmärtämään* ja *käsittämään* mahdollisuutensa toimijana. Nuorisotyöntekijöiden puheessa nuorten toimijuus näyttäytyy rajattuna, jota nuorisotyöntekijä laajentaa näyttämällä, mitä on mahdollista tehdä. Nuorisotyön tavoitteeksi kuvattiin laajemmin kes-

kusteluissa nuorten hyvinvoinnin tukeminen ja aktiiviseen kansalaisuuteen kasvattaminen. Näissä tavoitteissa näyttäytyvät yhteiskunnan asettamat vaatimukset nuorisotyölle, koska nuoria tulee ohjata kohti aktiivista kansalaisuutta ja se turvataan huolehtimalla turvallisesta kasvuympäristöstä.

Nuorille mahdollistuu nuorisotyössä tunteiden käsittely toiminnallisuuden avulla. Toisin sanoen osallistuessaan esimerkiksi harrastustoimintaan avautuu nuorisotyöntekijälle mahdollisuus terapeutisiin interventioihin, joiden avulla voidaan esimerkiksi vahvistaa nuoren itsetuntoa. Nuorisotyötä legitimoidaan mahdollisuuksien antamisen kautta. Kun nuori pääsee osallistumaan toimintaan, oppii hän myös ymmärtämään ja käsittelemään tunteitaan, kuten edellä mainittua ahdistusta. Samalla voidaan ymmärtää negatiiviset tunteet esteenä täysivaltaiselle kansalaisuudelle, jonka takia nuorisotyössä tulee opettaa nuoria käsittelemään erilaisia tunteita. Kuten olen aiemmin esittänyt negatiiviset tunteet näyttäytyvät terapeutisessa eetoksessa hyvinvoinnin esteenä, mitkä tulee parantaa (esim. Furedi 2004; Madsen 2014).

Ahdistus näyttäytyi aineistossani jonakin, jolta ei voi välttyä elämässä. Se liitettiin keskusteluissa niin yhteiskuntaan, luontoon ja tulevaisuuteen kuin nuoruuteen itseensä. Nuorisotyössä nuorta ohjataan aineistoni mukaan käsittelemään ahdistustaan ja sitä kautta ottamaan vastuu omista tunteistaan. Keskusteluissa tuotiin esiin myös näkökulma, jossa ahdistusta nuorelle luovat yhteiskunnan paineet ja odotukset. Näin nuoren ahdistus ei näyttäydy hänestä itsestään johtuvana, vaan sen aiheuttajana on vallitseva maailman tila. Maailman tulisi muuttua, jotta ahdistus vähenisi. Kuitenkin nuorisotyön avulla nuorilla on tulosteni mukaan mahdollisuus oppia käsittelemään tunteitaan, joka kohdistaa terapeutisen eetoksen mukaisesti yhteiskunnalliset ongelmat yksilöön (Furedi 2004). Nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä painottuivat tunnetaitojen opettamisen merkitys. Se voi kertoa siitä, että yhteiskunnan eriarvoistavien rakenteiden muuttaminen koetaan vaikeaksi, jonka takia on helpompi yrittää muuttaa nuoria ja heidän asennettaan yhteiskuntaan. Näin nuoret tulevat samalla oppineeksi itsevastuullisiksi kansalaisiksi, joiden täytyy ottaa vastuu elämässään kohtaamista ongelmista.

Mut omasta ajatuksesta, ni se varmaan sisältyy tähän kaikkeen, mut just se, et me luotais nuorille tilaa ja mahdollisuus, et ne pystyy ole omia itsejään silleen, et ne tuntee olonsa hyväks ja pystyy sitä kautta kasvaa mahdollisimman onnellisiks ja hyvinvoiviks ihmisiks. Ja just ton osallisuuden ja kaiken kautta, et he pystyy ilmasemaan itteään silleen, miten tahtoo. Et niil on turvallista ja hyvä olla ja pystyy olemaan itensä.

Nuoriso-ohjaaja (V4), fokusryhmäkeskustelu

Nuorisotyön tehtäväksi ja tavoitteeksi määriteltiin nuorten mahdollisuus olla oma itsensä. Nuoria ei haluttu määritellä tietoisesti, vaan nuorelle annettiin mahdollisuus määritellä itse itsensä. Edellisessä sitaatissa nuoriso-ohjaaja kuvaa omaa työnsä tavoitetta, jossa näkyy sisäistetty terapeutin eetos. Keskusteluissa vallitsi samansuuntainen näkemys siitä, että nuoren voidessa olla oma itsensä, on hänen mahdollista kasvaa hyvinvoivaksi ihmiseksi. Nuorisotyön nähtiin myös mahdollistavan nuorille erilaisia rooleja, joita he eivät muualla välttämättä voi saada. Esimerkiksi nuorilla oli analyysini mukaan mahdollisuus olla aktiivinen ja sosiaalinen nuorisotyön toiminnoissa, kun taas koulussa tällaista roolia heille ei välttämättä ollut tarjolla.

Aiemmin esittämäni teorian mukaan terapeutin eetos näkee yksilön minäkuvan ja itsetunnon parantamisen kulkevan rinnakkain yhteiskunnan menestyksen kanssa. Näin kansalaisten vastuulle on siirtynyt myös yhteiskunnan menestys (Ks. Madsen 2014). Kuitenkin nuorisotyöntekijät vastustivat näitä yhteiskunnan asettamia odotuksia, jotka vaativat yksilöitä suuntaamaan elämäänsä kohti työntekijäkansalaisuutta. Keskusteluissa vallitsi yhtenevä näkemys siitä, että nuorisotyön tulee mahdollistaa nuorille suorittamisesta vapaa alue, jossa on mahdollista ihmetellä ja tutustua itseensä sekä löytää omia mielenkiinnonkohteitaan. Tietynlainen oman elämän suunnan löytäminen määriteltiin nuorisotyön tavoitteeksi. Näin ollen nuorilla tulee olla myös tilaa ajatuksilleen ja erilaisille kokeiluille, joiden avulla voi oppia itsestään ja yhteiskunnasta erilaisia asioita. Nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä nuorisotyön voidaan nähdä ikään kuin kultivoivan nuoria antamalla tilaa olla ja toimia, mutta samalla kuitenkin nuorisotyöntekijöillä säilyy mahdollisuus valvoa nuorten kasvua kohti oikeanlaista kansalaisuutta.

8 Lopuksi

Tutkielmassani olen tutkinut kunnallista nuorisotyötä diskursiivisena käytäntönä ja sitä, millaisia toimijuuden ehtoja se tarjoaa nuorisotyöntekijöilleen. Tarkastelin myös sitä, millä tavoin nuoret asemoituvat nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä kunnallisesta nuorisotyöstä. Lähtökohtanani tutkielmassani oli näkemys kunnallisen nuorisotyön terapisoitumisesta, ja sen pohdinta, millaista ajattelua, puhetta ja toimintaa terapisoituminen on kunnallisessa nuorisotyössä mahdollistanut ja samalla rajoittanut. Ymmärsin kunnallisen nuorisotyön kasvatuksena, jonka avulla nuoria ohjataan kohti yhteiskunnassa hyväksyttyä toimijuutta. Nuorisotyöntekijyys näyttäytyi aineistossani asettuvan jännitteiseen asemaan, jossa sen tulee samanaikaisesti mukailla yhteiskunnan vaatimuksia ja vastustaa niitä. Kuitenkin tarkastellessani nuorten asemoitumista kunnallisessa nuorisotyössä, tulivat nuorisotyöntekijät muodostaneeksi nuorista haavoittuvia ja erilaisia terapeuttisia interventioita tarvitsevia yksilöitä. Tutkielmani viimeisessä luvussa tarkastelen tutkimusprosessiani, tuloksiani ja pohdin syvemmin niitä suhteessa yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä esitän jatkotutkimusehdotuksia.

8.1 Tutkimusprosessista

Kuten aiemmin luvussa 5 totesin, tutkimuseettisenä kysymyksenä ei ole vain se, millä tavoin aineistoa on tuotettu, vaan myös se, miten olen analysoinut aineistoa, millä tavoin olen esittänyt tulokseni ja kaiken kaikkiaan se, miten olen raportoinut tulokseni. Tunnistan oman tutkijan positioni paikantuneisuuden, jolloin ymmärrykseni ja tietämiseni kumpuaa elämästäni diskursiivisesta ja sosiaalisesta todellisuudesta (Ks. Ronkainen 1999, 216). Se, miten olen analysoinut aineistoani, perustuu siihen, millaisia kysymyksiä olen esittänyt aineistolleni ja millä tavoin olen sitä luenut. Tutkielmassani olen pyrkinyt perustelemaan valintani ja näkökulmani avoimesti. Tekemäni teoreettiset, tutkimukselliset ja metodologiset valintani sekä tapani lukea aineistoani heijastavat minua, maailmankuvaani sekä sitä kaikkea, mitä olen oppinut niin tutkielman teon aikana, yliopisto-opinnoissani kuin työskennellessäni Helsingin kaupungin nuorisopalveluissa. Valitsemani tutkimusasetelma ja analyttiset käsitteet ovat vaikuttaneet siihen, millaisia tuloksia minun on ollut mahdollista saada. Joku toinen tutkija olisi voinut lukea toisin ja saada toisenlaisia tuloksia. Tutkielmani paikantuessa feministiseen tutkimukseen ja tutkimusotteeni ollessa laadullinen, ei tavoitteenani ole ollut tuottaa yleistettävissä olevaa tietoa. Tavoit-

teenani on ollut pikemminkin luoda katsaus siihen, millaisia toimijuuden ehtoja kunnallinen nuorisotyö tarjoaa nuorisotyöntekijöille ja millaisia asemia nuoret saavat nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä nuorisotyöstä.

Nuorisotyön tekemisen tapoja on yhtä monta kuin on tekijää, joten en voi väittää tulosteni olevan kattava kuva siitä, millaista toimijuutta nuorisotyöntekijöille on tarjolla ja millaisia asemia nuorilla on mahdollisuus saada nuoristyössä. En myöskään väitä tutkimukseni olevan yleistettävissä kattamaan Suomen jokaisen kunnan nuorisotyötä. On huomattava, että aineistoni on tuotettu projektissa, jossa tavoitteena on luoda yhteinen ymmärrys siitä, mitä kunnallinen nuorisotyö on tietystä kaupungissa. Tämän takia on hyvä huomioida haastateltavien ja työpajaan osallistuneiden motivaatio osallistua aineiston tuottamiseen. NUPS-projektin tutkimusasetelma on vaikuttanut siihen, millä tavoin aineiston tuottamiseen on osallistuttu. Elina Oinaan (2005, 224) mukaan haastateltavilla on omat lähtökohtansa siitä, mitä haluavat haastattelutilanteessa tuoda esiin ja millaista tietoa haluavat tuottaa haastattelun teemasta. Fokusryhmäkeskusteluun tai työpajaan osallistumisen taustalla on voinut olla esimerkiksi oman työn näkyväksi tekeminen, huoli omasta asemasta, halu kehittää nuorisotyötä tai halu tuoda oma näkemys nuorisotyöstä esille.

Mielenterveyteen liittyvät asiat olivat läsnä niin tutkimukseni teoreettisessa viitekehyksessä ja aineistossa kuin tutkielman tekemisessä. Aineistoni puhui tunnetaitojen vahvistamisesta ja itsetunnon merkityksestä, kun taas tutkielmaa tehdessäni painiskelin graduahdistuksen ja riittämättömyyden tunteen parissa. Hain apua erilaisiin tunteisiin tieteenkin mindfulnessista ja itsemyötätunnosta. En voi siis itsekään todeta olevani vapaa terapeutin eetoksen vallasta, vaan ratkaisen erilaisia haastavia tilanteita terapeutin interventioin. Näemme jatkuvasti uutisia siitä, miten itsetunnon parantuminen avasi ovet työelämään ja sitä kautta onneen. Kuinka tätä voisi vastustaa, jos kaikki on kiinni omasta ajattelusta ja toiminnasta sekä siitä, miten näkee ja kokee itsensä? Terapisoituminen on salakavala, kun se samanaikaisesti voimaannuttaa ja toiseuttaa sekä vangitsee (Ks. Brunila & Ecclestone 2015). Kun esimerkiksi nuorten työttämyyteen liitetään vahvasti mielenterveysongemat ja niiden parantaminen, ei yhteiskunnan rakenteista aiheutuvia esteitä pystytä poistamaan, kun ratkaisut löytyvät aina yksilöstä. Tutkielmaani tehdessäni mantraksi muodostunut *Gradu ei määrittele sinua ihmisenä*, on kantanut tähän pisteseen, jossa voin todeta, että terapisoituminen ja yksilöllistymisen vaade on läsnä lähes kaikilla elämän alueilla niin nuorisotyössä kuin nuoren aikuisen opinnoissa.

8.2 Pohdinta

Tässä tutkielmassa nuorisotyöntekijöille tarjolla oleva toimijuus näyttäytyy paikoin ristiriitaisena. Toisaalta työskennellään nuorten ehdoilla mahdollistaen heidän haluamaansa toimintaa, jolloin toimijuus näyttäytyy laaja-alaisena. Toisaalta samanaikaisesti toimitaan vallitsevan yhteiskunnallisen ilmapiirin mukaisesti kohdistuen työtä yhä enemmän yksilöihin ja heidän oletettuihin tarpeisiinsa. Kun näkemyksissä nuorisotyöstä korostetaan nuorten vapaaehtoisuutta ja nuorten itse tekemiä valintoja, ei voi jättää huomioimatta sitä, että nuorisotyöntekijöillä on aina valtaa suhteessa nuoriin sekä institutionaalista vastuuta. Nuorisotyöntekijän toimijuuden muodostuessa suhteessa nuoreen, nuorisotyöhön ja yhteiskuntaan on se aina liikkeessä. Toimijuus ei ole jotain mikä on pysähdyksissä, vaan se reagoi vallitseviin tilanteisiin mukautumalla siihen tai vastustamalla sitä. Näin ollen yhteiskunnassamme vallitseva terapeutissävytteinen kielenkäyttö ohjaa myös tapaa tehdä nuorisotyötä ja sitä, millaisia toimijuuden tiloja nuorisotyöntekijöille on tarjolla.

Analyysini perusteella itsetunto, tunnetaidot ja sosiaaliset taidot ovat muodostuneet elämässä pärjäämisen määreiksi. Nuorten itsetuntoa tulee vahvistaa, jotta he voivat toimia itsenäisesti yhteiskunnassamme. Itsetunto esiintyi myös erilaisissa merkityksissä nuorisotyöntekijöiden näkemyksissä, esimerkiksi puhuttaessa koulumenestyksestä ja tulevaisuuden työllistymisestä. Se tuntui olevan vastaus moneen ihmisen elämässä kohtaamaan ongelmaan ja vastoinkäymiseen. Kuten Madsen (2014) on todennut, kun yhteiskunnan menestys on riippuvainen sen kansalaisten hyvinvoinnista, on itsetunnosta muodostunut keskeinen taito, jonka avulla on mahdollista pärjätä elämässä. Tämä oli nähtävissäni tuloksissani, joissa nuoria asemoitiin erilaisiin haavoittuviin ja itsevastuullistettuihin asemiin nuorisotyössä. Samanaikaisesti nuorten tulee ottaa vastuu omasta elämästään valitsemalla itseä kiinnostavat harrastukset, joissa voi kehittyä ja oppia erilaisia tietoja ja taitoja. Kuitenkin samanaikaisesti nuoria tulee suojella ja puolustaa maailmalta, joka aiheuttaa ahdistusta. Eräs nuorisohjaaja totesi, ettei ole ihme, jos nuoria ahdistaa, kun kaupassa asioiminenkin on tehty niin vaikeaksi, ettei osaa päättää valitseeko israelilaisen luomusitruunan vai kotimaisen tomaatin.

Nuorisotyöntekijät kuvaavat yhteiskunnan nuorille asettamia paineita suhteellisen kriittisin sanoin, mitä he pyrkivät toiminnassaan vastustamaan esimerkiksi luomalla niin sanottuja suoritusvapaita alueita nuorille. Lisäksi he tulevat myötäilleensä yhteiskunnan vaatimuksia, joissa juuri terapeutinen ja yrittäjämäinen eetos ohjailevat puhetta ja toimintaa. Tämä osoittaa mielestäni sitä, etteivät kunnallinen nuorisotyö ja sen tekijät ole

vapaita institutionaalisista ja yhteiskunnan asettamista vaatimuksista. Heidän toimijuutensa voidaan nähdä ikään kuin olevan sidottu näihin odotuksiin, joita he pyrkivät samanaikaisesti vastustamaan. Kuitenkin kunnallisen nuorisotyön kentälle on rantautunut projekti- ja hankemaailma, jonka takia puhe ja toiminta ovat valjastettuja myötäilemään rahoittajien näkemyksiä. Hyvänä esimerkkinä voi pitää yksilöllisen ja kohdennetun nuorisotyön osuuden kasvua, jolloin työtä kohdistetaan erilaisiin valikoituihin nuoriin ja nuorten ryhmiin, joita usein nimetään syrjäytyneiksi tai syrjäytymisvaarassa oleviksi.

Tunnetaitojen kultivoinnin ja opettamisen asettuessa nuorisotyöntekijöiden yhdeksi tehtäväksi, on hyvä pohtia, muuttuuko nuorisotyöntekijän ammatillinen asema yhteiskunnassa. Onko vaarana se, että nuorisotyöntekijöiden vastuulle alkaa siirtyä koulutettujen psykologien tehtäviä? Terapeuttinen eetos hämärtää toimijuuden rajoja, kun jokainen meistä on oman elämänsä terapeutti, ja self help –kirjallisuuden avulla voimme löytää vastauksen erilaisiin elämän tilanteisiimme. Jos nuorisotyön suunta on yhä vahvemmin yksilössä eikä yhdessä tekemisessä, on mahdollista, että tulevaisuudessa nuorisotyöntekijöiksi hakeutuvat ovat pääasiassa psykologisesta ja terapeuttisesta kielestä tietonsa ammentavia henkilöitä. Näin ollen riskinä on se, ettei nuorisotyöntekijöitä nähdä enää vahvasti yhteiskuntakriittisinä nuorten osallisuuden mahdollistajina.

Terapeuttissävytteisen kielen avulla on mahdollista saada rahoitusta, kun vedotaan nuorten mielenterveysongelmiin. Kuitenkin se tulee helposti rajanneeksi ulos nuorisotyöntekijöiden toimijuuden yhteiskuntakriittiset muodot, kun terapisoituminen kohdistaa katseen yhteiskunnan rakenteista yksilöön. Onko kunnallisesta nuorisotyöstä tulossa nuorten mielenterveyspalveluiden jatke, jossa ratkotaan erilaisia mielenterveydellisiä ongelmia? Tämä kysymys herää, kun tarkastelee yhteiskunnallista keskustelua nuorista. Se pyörii pääosin erilaisten mielenterveysongelmien ympärillä, joiden parantuessa nuorten tulevaisuus muuttuu valoisammaksi. Kunnallisen nuorisotyön rahoituksen ollessa riippuvainen erilaisista projekteista on sen täytynyt myös omaksua oikeanlainen kielenkäyttö, jota voi kutsua diskurssitaituruudeksi (Ks. käsite Brunila 2009). Diskurssitaituruuden avulla kunnallinen nuorisotyö onnistuu saamaan lisärahoitusta toimintoilleen, mutta tulee samalla sidotuksi rahoittajan asettamiin tavoitteisiin. Jos kunnallisen nuorisotyön projektit kohdistuvat yhä enemmän nuorten mielenterveyteen liittyvien toimintojen kehittämiseen, jää vähemmän työaika ja rahaa toteuttaa erilaisia nuorten toivomaa toimintaa. Toisaalta on hyvä pohtia myös sitä, onko mielenterveyteen liittyvä toiminta juuri nuorten itse toivomaa toimintaa, ja tähän nuorten toiveeseen nuorisotyöntekijät ovat työllään vastanneet.

Aiemmissa tutkimuksissa on todettu terapeuttisen eetoksen levittäytyneen niin koulutukseen kuin nuorten tukijärjestelmiin ja poliittiseen ohjaukseen (Brunila 2012; Brunila ym. 2019; Ecclestone & Hayes). Tutkimustulokseni osoittivat, ettei kunnallinen nuorisotyö ole pystynyt täysin vastustamaan terapeuttista eetosta. Terapeuttinen eetos on levittäytynyt myös kunnallisen nuorisotyön puheeseen ja toimintaan kohdistaen sen toimintaa enemmän yksilöihin. Nuorisotyötä kuvataan yhdessä tekemisen ja nuorten ryhmien avulla, mutta tutkimukseni tuloksissa oli nähtävissä sen painottuvan yhä enemmän yksilöön ja yksilön tarpeisiin. Terapeuttinen eetos sisältää lupauksen terveyden, hyvinvoinnin ja onnellisuuden lisääntymisestä, joka tekee sen vastustamisesta lähes mahdotonta (Ks. Brunila & Ylöstalo 2020). Tämän takia terapeuttisen eetoksen hyvään pyrkivät tavoitteet sopivat kunnallisen nuorisotyön käytäntöihin, kun sen toiminnalla on tarkoitus parantaa nuorten hyvinvointia yhteiskunnassa.

Jatkotutkimuksessa olisi mielenkiintoista hyödyntää etnografisia menetelmiä, joiden avulla voisi tarkastella esiintyykö terapeuttista eetosta laajemmin nuorisotyön toiminoissa. Esimerkiksi nuorisotiloilla havainnoinnin avulla olisi mahdollista tehdä näkyväksi se, onko terapeuttinen eetos sisäistetty nuorten välisissä tai nuorten ja nuorisotyöntekijöiden välisissä keskusteluissa. Terapeuttisen eetoksen vaikutukset eivät rajoitu vain nuorisotyöntekijöihin, vaan sen lonkerot yltävät yhteiskuntamme jokaiseen osa-alueeseen. Jatkotutkimuksessa voisi tutkia myös nuorten kokemusta nuorisotyöstä ja sen merkityksestä heidän elämässään. Näin avautuisi näkökulma nuorten kokemuksiin ja näkemyksiin nuorisotyöstä ja sen käytännöistä.

Tutkielmani oli pieni kurkistus kunnallisen nuorisotyön maailmaan ja siellä esiintyvään terapisoitumiseen. Itselleni nuorisotyö on yhdessä tekemistä ja yhdessä oppimista. Kuitenkin yksilöllistyvässä ja terapeuttisessa yhteiskunnassa kunnallisen nuorisotyön tarjonta painottuu siihen, miten voit kehittää itseäsi kasvaaksesi täyteen potentiaaliin. Terapeuttista eetosta on vaikea vastustaa, mutta voiko sen avulla loppujen lopuksi saavuttaa hyvinvointia, kun kaikki ongelmat voidaan paikantaa yksilöön eikä yhteiskuntaan.

Lähteet

- Alhanen, K. (2007). *Käytännöt ja ajattelu Michel Foucault'n filosofiassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Allianssi ry. (2020a). *Kunnallisen nuorisotyön työmuodot*. Saatavissa: <https://nuorisotyosta.fi/kunnallisen-nuorisotyön-työmuodot/>, viitattu 16.4.2020
- Allianssi ry. (2020b). *Kunnallisen nuorisotyön toimintaympäristöt*. Saatavissa: <https://nuorisotyosta.fi/kunnallisen-nuorisotyön-toimintaympäristöt/>, viitattu 16.4.2020.
- Bacchi, C. & Bonham, J. (2014). Reclaiming discursive practices as an analytic focus: Political implications. *Foucault Studies*, 17, 173–192.
- Brunila, K. (2009). *Parasta ennen. Tasa-arvotyön projektitapaistuminen*. Helsingin yliopisto: Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia.
- Brunila, K. (2011). Mielentilan markkinoilla: Rikostaustaisten nuorten aikuisten koulutus, ohjaus ja kuntoutus. *Nuorisotutkimus*, 29(2), 81–94.
- Brunila, K. (2012b). A Diminished Self: Entrepreneurial and therapeutic ethos operating with a common aim. *European Educational Research Journal*, 11(4), 477–486.
- Brunila, K. (2012a) Tunnekoukussa. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten koulutus terapeuttisessa eetoksessa. *Aikuiskasvatus*, 32(4), 268–277.
- Brunila, K. & Isopahkala-Bouret, U. (2011). Taloustalkoohenkisestä toistosta toisin tekemiseen? Teoksessa A. Eteläpelto, T. Heiskanen & K. Collin (toim.), *Valta ja toimijuus aikuiskasvatuksessa* (s. 313–337). Aikuiskasvatuksen 49.vuosikirja. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Brunila, K., Mertanen, K., Ikävalko, E., Kurki, T., Honkasilta, J., Lanas, M., Leiviskä, A., Masoud, A., Mäkelä, K. & Fernström, P. (2019). Nuoret ja tukijärjestelmät haavoittuvuuden eetoksessa. *Kasvatus*. 50(2), 107–119
- Brunila, K., & Ylöstalo, H. M. (2020). The Nordic Therapeutic Welfare State and Its Resilient Citizens. Teoksessa D. Nehring, O. J. Madsen, E. Cabanas, C. Mills, & D. Kerrigan (toim.), *The Routledge International Handbook of Global and Therapeutic Cultures* (s.334–345). Routledge.
- Carabine, J. (2001). Unmarried Motherhood 1830–1990: Genealogical Analysis. Teoksessa M. Wetherell, S. Taylor & S.J. Yates, S. J. (toim), *Discourse as data: A guide for analysis* (s.267–310). London: Sage.

- Davies, B. (1990). Agency as a Form of Discursive Practice. A Classroom Scene Observed, *British Journal of Sociology of Education*, 11(3), 341–361.
- Davies, B. (2000). *A body of writing: 1990-1999*. Walnut Creek (CA): AltaMira Press.
- Ecclestone, K., & Brunila, K. (2015). Governing emotionally vulnerable subjects and 'therapisation' of social justice. *Pedagogy, Culture & Society*, 23(4), 485–506.
- Eteläpelto, A., Heiskanen, T. & Collin, K. (2011). Vallan ja toimijuuden monisäikeisyys. Teoksessa A. Eteläpelto, T. Heiskanen & K. Collin (toim.), *Valta ja toimijuus aikuiskasvatuksessa* (s. 9–30). Aikuiskasvatuksen 49.vuosikirja. Vantaa: Hansaprint Oy
- Fejes, A. & Dahlstedt, M. (2013). *The Confessing Society. Foucault, confession and practices of lifelong learning*. New York: Routledge.
- Forkby, T., & Kiilakoski, T. (2014). Building capacity in youth work: Perspectives and practice in youth clubs in Finland and Sweden. *Youth & Policy*, 112, 1–17.
- Foucault, M. (2005). *Tiedon arkeologia*. Tampere: Vastapaino.
- Furedi, F. (2004). *Therapy Culture: Cultivating vulnerability in an uncertain age*. Lontoo: Routledge.
- Hakala, K. (2007). *Paremmiin tietäjän paikka ja toisin tietämisen tila. Opettajuus (ja tutki-juus) pedagogisena suhteena*. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 212. Helsingin yliopisto. Helsinki: Yliopistopaino.
- Helsingin kaupunki (2020a). Nuorison palvelukokonaisuus. Saatavissa: <https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/tietoa-meista/nuorison-palvelukokonaisuus/>, viitattu 1.3.2020.
- Helsingin kaupunki (2020b). Organisaatio. Saatavissa: <https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/tietoa-meista/organisaatio/>, viitattu 10.3.2020.
- Kalliomaa, J. & Ahonen-Walker, M. (2019). *Kunnallinen nuorisotyö Suomessa 2019*. Suomen Kuntaliitto. Helsinki.
- Kiilakoski, T. (2013). Nuorisotyön opetussuunnitelma: nuorisotyö kasvatuksellisenä prosessina. *Nuorisotutkimus* 31(3), 20–39.
- Kiilakoski, T. (2015). Kuudes luku: Tomi Kiilakoski. Teoksessa T. Kiilakoski, V. Kinnunen & R. Djupsund, *Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta* (s. 152–175). Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169.

- Kiilakoski, T. (2017). Saying, Doing, Relating – Reflecting on youth work praxis in Finland. Teoksessa H. Schildt, N. Connolly, F. Labadie, J. Vanhee & H. Williamson (toim.), *Thinking Seriously about youth work and how to prepare people to do it*. Youth Knowledge # 20, Council of Europe and European Commission, 53–62.
- Kiilakoski, T., Kinnunen, V., & Djupsund, R. (2015). *Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 169.
- Kinnunen, V. (2015). Ensimmäinen luku: Viljami Kinnunen. Teoksessa T. Kiilakoski, V. Kinnunen & R. Djupsund, *Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta* (s. 36–54). Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169.
- Kinnunen, V. (2015). Toinen luku: Viljami Kinnunen. Teoksessa T. Kiilakoski, V. Kinnunen & R. Djupsund, *Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta* (s. 55–70). Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169.
- Kuntalaki. (2015). 410/2015
- Lohmeyer, B. A. (2017). Youth and their workers: the interacting subjectification effects of neoliberal social policy and NGO practice frameworks. *Journal of Youth Studies*, 20(10), 1263–1276.
- Madsen, O. J. (2014). *The Therapeutic Turn : How Psychology Altered Western Culture*. Hove, East Sussex: Routledge.
- Mäkelä, K. & Brunila, K. (tulossa). Nuoret aikuiset tukijärjestelmien terapeuttisessa vallassa.
- Mäkinen & Halonen. (2017). Januskasvoinen portinvartija: ohjaus tukena ja kontrollina julkisissa palveluissa. Teoksessa S. Aaltonen & A. Kivijärvi (toim.), *Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina* (s. 151–172). Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 198.
- Nehring D., Madsen, O.J., Cabanas E., Mills C. & Kerrigan, D. (2020). *The Routledge International Handbook of Global and Therapeutic Cultures*. Routledge.
- Nieminen, J. (1995). *Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia*. Nuorisotutkimusseura r.y. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Nieminen, J. (2007a). Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehiksenä. Teoksessa E. Nivala & M. Saastamoinen (toim.), *Nuorisokasvatuksen teoria –perusteita ja puheenvuoroja*, (s. 30–63). Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 73. Helsinki.
- Nieminen, J. (2007b). Vastavoiman hahmo: nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa K. Aaltonen, T. Hoikkala & A. Sell (toim.), *Nuorisotyötä on tehtävä: menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet* (s. 21–43). Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.
- Nivala, E. (2007). Kansalaisuus nuorisokasvatuksen teorian jäsentäjänä. Teoksessa E. Nivala & M. Saastamoinen (toim.), *Nuorisokasvatuksen teoria –perusteita ja puheenvuoroja*, (s. 93–131). Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 73. Helsinki.
- Nuorisolaki. (2016). 1285/2016. Asetettu 1.1.2017.
- Nuorisotutkimusseura ry. (2020). *NUPS Helsinki – nuorisotyön opetussuunnitelma (2019–2020)*. Saatavissa: <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankkeet/nups>, viitattu 1.3.2020.
- Oinas, E. (2004). Haastattelu: kokemuksia, kohtaamisia, kerrontaa. (209-227) Teoksessa M. Liljeström (toim.), *Feministinen tietäminen –Keskustelua metodologiasta* (s. 209–227). Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy
- Ojala, H., Palmu, T. & Saarinen, J. (2009). Paikalla pysyvää ja liikkeessä olevaa. Feministisiä avauksia toimijuuteen ja sukupuoleen. Teoksessa H. Ojala, T. Palmu & J. Saarinen (toim.), *Sukupuoli ja toimijuus koulutuksessa* (s. 13–38). Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Opetus- ja Kulttuuriministeriö. (2020). *Nuorisotyö*. Saatavissa: <https://minedu.fi/nuorisotyö>, viitattu 1.3.2020.
- Pietikäinen, S., Mäntynen, A. & Pietikäinen, S. (2020). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Ronkainen, S. (1999). *Ajan ja paikan merkitsemät: Subjektiviteetti, tieto ja toimijuus*. Helsinki: Gaudeamus.
- Salmenniemi, S. (2017). 'We can't live without beliefs': Self and society in therapeutic engagements. *The Sociological Review*, 65(4), 611–627.
- Salmenniemi, S., Bergroth, H., Nurmi, J. & Perheentupa, I. (2020) From culture to assemblages. An introduction. Teoksessa S. Salmenniemi, J. Nurmi, I. Perheentupa

- & H. Bergroth (toim.), *Assembling Therapeutics: Cultures, Politics and Materiality* (s. 1–19). Routledge.
- Soanjärvi, K. (2011). *Mitä on ammatillinen nuorisotyö?* Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- St. Pierre, E. A. (2000). Poststructural Feminism in Education: An Overview. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 13, 477–515.
- St. Pierre, E. A. & Jackson, A. Y. (2014). Qualitative Data Analysis After Coding. *Qualitative Inquiry*, 20(6), 715–719.
- Weedon, C. (1997). *Feminist practice and poststructuralist theory* (2. p.). Oxford: Blackwell.
- Williamson, H. (2017). Winning space, building bridges –What youth work is all about. Teoksessa H. Schildt, N. Connolly, F. Labadie, J. Vanhee & H. Williamson (toim.), *Thinking Seriously about youth work and how to prepare people to do it*. Youth Knowledge # 20, Council of Europe and European Commission, 15–26.
- Wright, K. & McLeod, J. (2015). *Rethinking Youth Wellbeing. Critical Perspectives*. Melbourne: Springer.

Liitteet

Liite 1. Fokusryhmäkeskusteluiden haastattelurunko

NUPS Helsinki: Fokusryhmäkeskustelut

Taustaksi ja lämmittelyksi

Varmistetaan, että osallistujat tietävät, mihin keskusteluaineistoa käytetään ja kerrotaan, että keskustelu äänitetään.

- Ammatillinen tausta nuorisotyössä,
 - kuinka kukin päätyi nuorisotyön pariin
 - työvuodet organisaatiossa
 - kokemus nuorisotyön kentällä
 - työmuodot, joiden parissa on toiminut? (kysytään kaikilta taustakysymykseksi, ellei tule esiin vapaamuotoisessa kerronnassa)

Apukysymyksiä fasilitaattorille

OMA TYÖNI

- Mitkä ovat työn keskeisimmät tavoitteet ja mikä taho ne määrittelee?
- Millainen suhde teillä on työssänne nuoriin?
- Mikä taho määrittelee työn raamit ja tehtävät?
- Millaisia työmuotoja ja työmenetelmiä yksikössänne toteutetaan?
- Millaisia painotuksia yksikkönne työssä on?
- Kuinka pitkään nuoret yleensä ovat yksikkönne toiminnassa mukana?
- Kuinka pitkään pisimmillään nuoret ovat mukana?
- Millaisia asioita haluaisitte nähdä työnne tuloksena
 - nuorten kesken?
 - nuorten suhteessa aikuisiin (kuten vanhempiin, opettajiin, ammattilaisiin ja helsinkiläisiin)?
 - nuorten suhteessa koulutukseen tai työhön tai muihin palveluihin?
 - asuinalueella?
- Milloin koette työnne olevan tuloksellista?
- Mitä tuloksia saavutetaan ja miten niitä arvioidaan?
- Milloin koette onnistuneenne työssänne, mikä synnyttää onnistumisen kokemuksia?
- Mitkä ovat työn suurimmat haasteet tällä hetkellä ja tulevaisuudessa?
- Millaista osaamista työssä vaaditaan
 - nyt
 - tulevaisuudessa
- Miten työyhteisönne toimii?
- Mitkä asiat työyhteisössä tukevat työtä? Entä häiritsevät?

- Mitä työn arviointiin/toteutukseen/suunnitteluun liittyvää yhteistyötä toteutetaan sisäisesti; ohjaajien välillä?

NUORISOTYÖ HELSINGIN KAUPUNGISSA

- Millainen asema nuorisotyöllä on mielestänne Helsingissä?
- Miksi kaupungin nuorisotyö on tärkeää?
- Mitä tehtäviä kaupungin nuorisotyöllä on?
- Mitä ovat ne yhteistyötahot, joiden kanssa toteutatte työtänne?
 - Mihin verkostoihin koette kuuluvanne?
 - Mikä on nuorisotyön rooli ja tavoite näissä verkostoissa?
 - Minkä tahojen kanssa yhteistyö toimii parhaiten, miksi?
 - Miten nuorisotyöstä tiedotetaan nyt ja jatkossa yhteistyökumppaneille?
 - Millaisia haasteita ja esteitä näette yhteistyössä?
- Millaista yhteistyötä tehdään kaupungin muiden yksiköiden kanssa?
- Mitä haasteita tai esteitä näette ja koette yhteistyössä nuorisotyön näkökulmasta?
- Millaisia asioita haluaisitte nähdä kaupungin nuorisotyön tuloksena
 - Helsingissä?
 - suomalaisessa yhteiskunnassa?
 - ympäristön näkökulmasta?
 - maailmassa?

Liite 2. Työpaja 1:n ennakkotehtävä ja ohjeistukset

Olet osallistumassa NUPS-työpajaan, jonka teemana on, *Ketä varten teemme nuorisotyötä*. Työpajan keskeisiä kysymyksiä ovat millaisten nuorten kanssa teet töitä, millaisia nuoria tavoitat työssäsi ja kenelle kaupungin nuorisotyötä tehdään?

Ennakkotehtävänä pohdi itseksesi, millaisten nuorten kanssa teet töitä. Voit tehdä ennakkotehtävän myös yhdessä työkavereidesi kanssa.

Työpajan teemaan virittäviä kysymyksiä:

Millaisten nuorten kanssa teen töitä?
Millaisia nuoria tavoitan työlläni?
Keitä haluaisin tavoittaa työlläni?
Miksi en tavoita heitä?

Ohjeistus 1: Millaisten nuorten ja nuorten ryhmien kanssa teette töitä? 30 min

Käykää ryhmässä keskustelua ennakkotehtävän pohjalta, minkälaiden nuorten kanssa teette töitä. Miksi teette näiden nuorten kanssa töitä?
Keskustelkaa nuorista, joiden kanssa teette töitä. Etsikää eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä.
Kirjatkaa esiin nousevia asioita post it –lapuille.

Ohjeistus 2: Millaisten nuorten ja nuorten ryhmien kanssa pitäisi tehdä töitä? 60 min

Edellisessä keskustelussa pohditte yksilöllisiä näkemyksiänne siitä, minkälaiden nuorten kanssa teette töitä. Työskentelyn toisessa osiossa keskitytään koko nuorisopalveluiden toimintaan ja siihen, kenelle Helsingin kaupungin nuorisopalveluiden työn pitäisi olla suunnattu?
Pohtikaa seuraavia teemoja:
Keiden kanssa meidän pitäisi tehdä töitä? Miksi?
Keiden kanssa emme tee töitä? Miksi?
Kirjatkaa esiin nousevia asioita post it –lapuille.

Ohjeistus 3: Päivän purku, Keskustelun purku yhdessä (35 min)

Päivä puretaan akvaariokeskustelulla, jossa eri ryhmien edustajia istuu ringissä ja keskustelevat päivän teemasta. Muut osallistujat jäävät keskusteluringin ulkopuolelle ja kuuntelevat, mitä ”akvaariossa” puhutaan.
Valitkaa ryhmästäne yksi, joka edustaa ryhmäanne loppukeskustelussa.

Liite 3. Työpaja 2:n materiaali ja ohjeet

Materiaali:

Nuorisotyöhön ja sen tavoitteisiin vaikuttavia yhteiskunnallisia ja nuoruuteen liittyviä ilmiöitä ja asioita

Aineisto: Kevätseminaarin työkirjoista, työpajojen yhteenvedoista sekä havaintoja keväällä tuotetuista muista aineistoista

Nuorten huoli maailman tilanteesta ja turvattomuus

Huoli ilmastonmuutoksesta, ilmastoahdistus
Kiinnostus ja aktiivisuus liittyen ympäristöasioihin nousussa
Elämäntapavalinnat, kuten vegaanisuus
Huoli turvallisuudesta
Ääriilikkeet aktivoituneet
Ideologinen työttömyys
Luottamus yhteiskuntaan/poliittiseen järjestelmään
Koventunut puhekulttuuri/ilmapiiiri (vihapuhe)

Nopeasti muuttuva nuorten maailma
Nuorisotyön kyky reagoida uusiin ilmiöihin proaktiivisesti

Monikulttuurisuuden lisääntyminen

Moniarvoistuva yhteiskunta
Porukoituminen kulttuuritaustan mukaan
Nuorten reviiriristiriidat
Maahanmuuttokriittisyys
Rasismi
Empatia ja sen puute

Nuoruuteen kuuluu tarve olla muiden nuorten kanssa

Kaverisuhteet
Ihastuminen ja seurusteleminen
Ryhmään / yhteisöön kuuluminen

Paineiden kohtaaminen ja niiden kanssa eläminen

Yhteiskunnasta nuoriin kohdistuvat suorituspainet: työelämä, taloudellinen selviytyminen, tulevaisuuden yhteiskunnan rahoittaminen
Koulupaineet / opiskelupaineet
Vanhempien asettamat paineet
Muiden nuorten luomat paineet
Ryhmäpainet
Nuoren itseensä kohdistamat paineet: ulkonäkö, menestyminen

Yhteiskunnan teknologisoituminen

Sosiaalisen median merkityksen lisääntyminen sosiaalisessa kanssakäymisessä
Some identiteetin rakentajana
Tieto liikkuu nopeasti ja sen luotettavuutta on vaikea arvioida
Palveluiden ja tiedon saavutettavuus
Lisääntyneet mahdollisuudet vaikuttaa
Maailma on pienentynyt: lokaalista globaaliin
Pelaaminen harrastuksena
Pelaaminen riippuvuutena

Kasvokkaisen vuorovaikutuksen vähentyminen ja sosiaalisten taitojen heikentyminen

Nuorten mahdollisuuksien polarisoituminen / eriarvoistuminen

Taitojen ja valmiuksien polarisoituminen nuorten välillä (syrjäytyneet vs valveutuneet)

Perhetaustan perusteella polarisoituminen

Ongelmien kasaantuminen (esim. päihteet, rikollisuus, velkaantuminen...)

Alueellinen erilaistuminen/segregaatio

Alueiden vetovoimaisuus: nuorten näkökulma, viihtyminen tietyssä kaupunginosassa, omalla alueella pysyminen

"Kuplaantuminen"

Palveluiden saatavuus

Hyvinvoinnin/pahoinvoinnin vaikutus lähiympäristöön

Koulujen arvottaminen: nuorten näkökulmasta vrs. aikuisten näkökulma

Nuorten ja aikuisten kärjistyneet kohtaamiset

Hyvinvointi vrs. pahoinvointi

Velkaantuminen

Yksinäisyys

Mielenterveysongelmat

Päihteiden käyttö

polarisoituminen

sallivampi suhtautuminen huumeisiin

kannabiksen ja nuuskan lisääntynyt käyttö

päihteiden käytön seuraukset (terveys, rikollisuus jne.)

Arjessa pärjäämisen haasteet

valvominen, liian vähäinen liikunta, liiallinen pelaaminen suhteessa muuhun aktiivisuuteen, ruokatottumukset

Aikuisilla liian vähän aikaa tai voimavaroja nuorille ja heidän tukemiseensa

Nuorten tarve (tutun) aikuisen tukeen (liittyen nuoruuteen, itsenäistymiseen, kouluun, ihmissuhteisiin, seksuaalisuuteen, terveyteen, työelämään, opintoihin liittyvissä asioissa)

Kaltoinkohtelu

Kiusaaminen

Koulukiusaaminen

Nettikiusaaminen

Kiusaaminen harrastuksissa

Lähisuhde- ja perheväkivalta

Grooming ja vastikkeellinen seksi

Nuorisolaki

Uusi nuorisolaki tuli voimaan 1.1.2017 Uuden nuorisolain tavoitteena on

edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa; tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista; tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa; edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista; sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys; kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen; monialainen yhteistyö.

Laissa tarkoitetaan

- nuorilla alle 29-vuotiaita;
- nuorisotyöllä nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa;
- nuorisopolitiikalla nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista;
- nuorisotoiminnalla nuorten omaehtoista toimintaa

Kunta- / kaupunkitaso

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tehtävänä on paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.

Tehtävää hoitaessaan kunnan on tarpeen mukaan oltava yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisien sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisovaltuustojen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Kunnalla (tai useammalla kunnalla yhdessä) on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Sen tehtävänä on koota tietoja ja arvioida tiedon pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi, edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta sekä edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Kunta vastaa etsivän nuorisotyön järjestämisestä yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö voidaan järjestää myös hankkimalla palveluja nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä.

Nuoruuden kehitystehtävät

Aalberg ja Siimes (2007) ovat pohtineet Havigshurstin (1982) ajatteluun pohjautuvia nuoruuden kehitystehtäviä. Heidän mukaansa nuoruusiän kehitystehtävät voidaan jakaa kolmeen:

- Lapsuuden vanhemmista irrottautuminen ja vanhempien uudelleen löytäminen aikuisella tasolla
- Oman ruumiinkuvan ja seksuaalisuuden jäsentäminen
- Ikätovereiden apuun turvautuminen.

Neljäntenä tärkeänä kehitystehtävänä voidaan pitää opiskeluun ja ammatinvalintaan liittyvien suunnitelmien tekemistä.

Helsingin kaupungin nuorten hyvinvointikertomuksen näkökulma ihmiskäsitykseen

Helsingin kaupungin nuorten hyvinvointikertomustyössä haluttiin nostaa esille nuorten arvoja, mahdollisuuksia, valinnanvapauksia sekä kykyjä ja taitoja toimia. Sen myötä rakennettiin hyvinvoinnin viitekehys, joka pohjautui Nussbaumin (2010; 2011) inhimilliseen toimintavalmiuteen. Toimintavalmiuden taustalla ihminen nähdään aktiivisena toimijana,

joka oppii ja kehittää kykyjään vuorovaikutuksessa yhteisön muiden jäsenten kanssa. Ihmisellä on yhteisö ja ympäristö huomioiden vapaus tavoitella itselleen hyvää ja arvoistamisen arvoista elämää (olemista ja tekemistä) ja riittävää kyvykkyyttä hyvän elämän saavuttamiseksi.

Lähteet:

Aalberg, Veikko & Siimes, Martti A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki: Nemo.

Havighurst, R. J. (1982). Developmental tasks and education. New York: Longman.

<https://www.nuortenhyvinvointikertomus.fi/blogi/2014-08/helsinkilaisnuorten-hyva-elama-ajatuksia-hyvinvointikertomuksen-tausta-ajattelusta>

Nussbaum, Martha 2011 Creating capabilities: The human development approach. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press

Nussbaum, Martha 2010 Not for Profit. Why Democracy Needs Humanities?

Vaihe 1

Ryhmät tarkastelevat aineistoa annetusta näkökulmasta

Ryhmä 1: Nuoren kasvun ja kehityksen näkökulma

Ryhmä 2: Yhteiskunnallinen näkökulma

Tutustukaa itsenäisesti teille annettuun aineistoon (10 min)

Millaisia nuorisotyöhön vaikuttavia asioita havaitsette aineistosta?

Millaisia tarpeita liittyy näihin asioihin?

Keskustelkaa tämän jälkeen ryhmässä havainnoistanne

Kirjoittakaa asiat ja niihin liittyvät tarpeet taulukkoon

Muodostakaa tarpeiden pohjalta nuorisotyön tavoitteita ja kirjoittakaa ne taulukkoon

Vaihe 2

Tutustukaa toisen ryhmän tuotokseen

Tarkastelkaa asioita, tarpeita ja niihin liittyviä nuorisotyön tavoitteita toisesta näkökulmasta

Jos ryhmänne pohti ensimmäisessä vaiheessa asioita, tarpeita ja tavoitteita yhteiskunnallisesta näkökulmasta, toisessa vaiheessa ryhmänne pohtii nuoren kasvun ja kehityksen näkökulmaa.

Mitä samoja tarpeita ja tavoitteita löydätte?

Merkitkää nämä ylivaikeuksilla

Miten haluatte täydentää toisen ryhmän taulukkoa? Onko jokin asia, jota ei ole käsitelty ja haluatte lisätä sen?

Täydentäkää taulukkoa

Heräsikö kysymyksiä?

Kirjoittakaa kysymyksenne ylös

Vaihe 3

Tutustukaa toisen ryhmän tekemiin merkintöihin, kommentteihin, lisäyksiin ja kysymyksiin taulukossanne

Kirjoitkaa mahdolliset huomiot ja vastaukset taulukkoon